

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**АНГЛОМОВНІ ПИСЬМЕННИЦЬКІ ПСЕВДОНІМИ:
ЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ**

Виконав	студентка групи ГФ-314м Житнікова Анастасія Андріївна
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Керівник	к. філол. н., доц. Е. О. Куц

Запоріжжя – 2026

Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет гуманітарний
Кафедра «Іноземна філологія та переклад»
Ступінь вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Освітня програма (спеціалізація) 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри
доцент Н. М. Жукова

«____» січня 2026 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Житнікової Анастасії Андріївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: **АНГЛОМОВНІ ПИСЬМЕННИЦЬКІ ПСЕВДОНІМИ: ЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ**

керівник кваліфікаційної роботи Куц Еліна Олексіївна, філол. н., доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»

затверджена наказом закладу вищої освіти від «13» листопада 2025 р. № 508.

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи: 22 січня 2026 р.

3. Вихідні дані до проєкту (роботи): теоретичні та критичні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників (Гапченко О. А., Гнатюк Л. П., Карабан В. І., Карпенко О. Ю., Коптілов В. В., Кравченко Н. О., Павликівська Н. М., Радевич-Винницький М. В., Селіванова О. О., Algeo J., Heumann L. N., Schaffner C., Venuti L., Wilson S.), вибірка псевдонімів з лексикографічних джерел.

4. ЗМІСТ розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити): 1) з'ясувати статус псевдоніма як мовної одиниці; 2) проаналізувати класифікації псевдонімів; 3) визначити структурно-семантичні особливості англомовних письменницьких псевдонімів та способи їх творення; 4) виявити їх функціональний потенціал; 5) здійснити аналіз труднощів і способів їх перекладу українською мовою.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): _____
відсутній

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
I	Куш Е. О., к. філол. н., доцент		
II	Куш Е. О., к. філол. н., доцент		
Нормоконтроль	Лещенко Г. А., к. філол. н., доцент		

7. Дата видачі завдання «02» вересня 2025 року.

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів кваліфікаційної роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	вересень 2025	виконано
2.	Розробка завдання на кваліфікаційну роботу	вересень 2025	виконано
3.	Складання календарного плану кваліфікаційної роботи	вересень 2025	виконано
4.	Збирання матеріалу	жовтень 2025	виконано
5.	Підготовка розділу 1	жовтень 2025	виконано
6.	Підготовка розділу 2	листопад 2025	виконано
7.	Написання вступу, загальних висновків та оформлення роботи	грудень 2025	виконано
8.	Нормоконтроль	січень 2026	виконано
9.	Рецензування кваліфікаційної роботи	січень 2026	виконано
10.	Захист кваліфікаційної роботи	січень 2026	виконано

Студентка _____

Житнікова А. А.

Керівник проєкту (роботи) _____

Куш Е. О.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 83 с., 1 діаграма, 2 додатки, 82 джерела.

Об'єкт дослідження – англомовні письменницькі псевдоніми.

Мета роботи – з'ясування структурно-семантичних характеристик англомовних письменницьких псевдонімів, встановлення способів їх творення, виявлення їх функційного потенціалу, визначення способів їх україномовного перекладу.

Методи дослідження – аналізу, синтезу, порівняння, формалізації, опису; структурного, семантичного, частиномовного, дериваційного аналізу; функційного аналізу; перекладацького аналізу; кількісного аналізу.

В першому розділі кваліфікаційної роботи відбувалася параметризація псевдонімів і суміжних понять, здійснювався опис історії розвитку псевдонімії, розглядалися класифікації псевдонімів, описувалися етапи та методи їх вивчення. У другому розділі аналізувалися структурно-семантичні особливості, способи творення, встановлювався функційний потенціал та способи перекладу англомовних письменницьких псевдонімів. У висновках узагальнено результати дослідження. В додатках наведено діаграму, що унаочнює результати перекладацького аналізу, проведеного в роботі, а також публікації з тематики роботи.

АНГЛІЙСЬКА МОВА, ПЕРЕКЛАД, ПИСЬМЕННИЦЬКІ ПСЕВДОНІМИ, СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, СПОСОБИ ТВОРЕННЯ, ФУНКЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

ЗМІСТ

Завдання на роботу	
Реферат	
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПИСЬМЕННИЦЬКИХ ПСЕВДОНІМІВ	9
1.1. Поняття «псевдонім».....	9
1.2. Класифікації псевдонімів.....	18
1.3. Етапи дослідження.....	23
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ПИСЬМЕННИЦЬКИХ ПСЕВДОНІМІВ.....	26
2.1. Структурно-семантичні особливості та способи творення.....	26
2.2. Функційний потенціал.....	40
2.3. Труднощі та способи перекладу.....	52
ВИСНОВКИ.....	61
SUMMARY.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	73
Додаток А. Діаграма «Способи перекладу англомовних письменницьких псевдонімів українською мовою».....	74
Додаток Б. Публікації за темою роботи.....	75

ВСТУП

У сучасному мовознавстві спостерігається значний інтерес до різних типів ономастичних одиниць [1; 2; 3; 7; 10; 25], що зумовлено їх поширенням і важливістю у різних комунікативних сферах. Такими одиницями є зокрема псевдоніми, що є вербальними маркерами особистості індивідів, засобами їх авторської самопрезентації, впливу на адресата тощо. Дослідницької привабливості набуває англомовна письменницька псевдонімія, які формувалася та розвивалася на тлі тривалого літературного процесу у різних країнах англомовного світу .

Актуальність дослідження зумовлена роллю англомовних письменницьких псевдонімів у формуванні авторської мовної особистості, поширенням цих одиниць у різних сферах комунікації, важливістю розуміння механізмів їх творення та особливостей функціонування, відсутністю системного аналізу специфіки їх перекладу українською мовою.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційну роботу виконано в межах ініціативної наукової теми кафедри «Іноземна філологія та переклад» Національного університету «Запорізька політехніка» № 06124 «Лінгвосеміотичні параметри міжкультурної комунікації». Тема роботи затверджена Наказом ректора № 508 від 13.11.2025 р.

Об'єктом дослідження виступають англомовні письменницькі псевдоніми.

Предметом дослідження є лінгвальні характеристики, а також способи перекладу англомовних письменницьких псевдонімів українською мовою.

Мета роботи полягає у з'ясуванні мовних характеристик і функційного потенціалу англомовних письменницьких псевдонімів, визначенні способів їх перекладу українською мовою.

Мета дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- з'ясувати статус псевдоніма як мовної одиниці;
- проаналізувати класифікації псевдонімів;

- визначити структурно-семантичні особливості письменницьких псевдонімів англійської мови та способи їх творення;
- виявити їх функціональний потенціал;
- здійснити аналіз способів їх перекладу українською мовою.

Матеріалом дослідження слугує корпус англомовних письменницьких псевдонімів загальною кількістю дев'яцот одиниць, зібраних із словників псевдонімів [72; 75–77; 79–81].

У роботі використано такі **методи дослідження**: *аналізу, синтезу, порівняння, формалізації та опису* – для з'ясування теоретико-методологічних засад дослідження; *структурного, семантичного, частиномовного, дериваційного аналізу* – для визначення особливостей структури та семантики англомовних письменницьких псевдонімів, а також способів їх творення; *функційного аналізу* – для виявлення їх функцій; *перекладацького аналізу* – для аналізу способів та труднощів їх перекладу; *кількісного аналізу* – для унаочення результатів перекладацького аналізу.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній вперше здійснено аналіз історії розвитку псевдонімії, в тому числі і письменницької в англомовному світі, вперше також здійснено комплексний аналіз англомовних письменницьких псевдонімів у лінгвальному та перекладацькому аспектах.

Теоретичне значення дослідження визначається його внеском в теорію власного імені та перекладознавства, що здійснюється завдяки уточненню понятійного апарату, встановленні структурно-семантичних особливостей, способів творення та перекладу англомовних письменницьких псевдонімів, поглибленню знань про їх функційний потенціал.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування його результатів у викладанні нормативних курсу з теорії та практики перекладу англійської мови, літературознавства, а також спецкурсів з ономастики та антропоніміки, укладанні двомовних і одномовних словників псевдонімів.

Апробація роботи здійснювалася на щорічній науково-практичній конференції «Тиждень науки», проведеної 14–18 квітня 2025 р. у Національному університеті «Запорізька політехніка», а також на I Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми дискурсології, перекладознавства та методики викладання», проведеної 21 листопада 2025 р. у Національному університеті «Запорізька політехніка». За результатами апробації надруковано тези [23; 24].

Структура роботи визначається її метою та завданнями. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків та списку літератури із 82 найменувань. Загальний обсяг магістерської праці складає 83 сторінки друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПИСЬМЕННИЦЬКИХ ПСЕВДОНІМІВ

Теоретико-методологічні засади дослідження англомовних письменницьких псевдонімів висвітлено у розділі шляхом з'ясування сутності поняття «псевдонім», встановлення його ознак і відмінних рис від інших антропонімічних одиниць, аналізу історії розвитку псевдонімії, в тому числі і письменницької в англомовному світі, опису основних фактів її лексикографічної інвентаризації та фіксації, розгляду класифікацій псевдонімів, опису методів і етапів вивчення англомовних письменницьких псевдонімів у цій кваліфікаційній роботі.

1.1. Поняття «псевдонім»

Засобами ідентифікації людини може виступати не тільки її ім'я та прізвище, але й псевдонім, що називають її альтернативним іменем [34, с. 27]. Псевдонім (від грецьк. ψευδος – несправжній, ὄνομα – ім'я) характеризують і як «не офіційне, а спеціальне ім'я-підпис, яке людина використовує замість свого справжнього, щоб підкреслити авторство, забезпечити анонімність або створити публічний/творчий образ» [6, с. 78].

У сучасних англомовних словниках псевдонім визначається наступним чином:

- «pseudonym – a name used by somebody, especially a writer, instead of their real name» [73, с. 456];

- «pseudonym is literally a false name, i.e. a name that a person assumes in order to conceal a true identity» [76, с. 569].

Псевдонім є переосмисленим «другим Я» людини, інструментом її входження у соціум або спільноту, засобом встановлення контактів,

підвищення впізнаваності. Псевдоніми пов'язують із професійною діяльністю, творчими потребами, суспільним життям людини [11, с. 7]. Ці одиниці свідомо підбираються нею.

Як зазначає Т. А. Космеда, «псевдонім – це не просто заміна імені, а складна ономастична трансформація, у якій кодований авторський намір, стиль і світогляд» [19, с. 61]. На відміну від імені, по-батькові та прізвища людини, псевдонім має факультативний характер, його носіями є лише певні соціально-професійні групи осіб: письменники, журналісти, політики, артисти тощо.

Історія псевдонімії сягає давнини. Ще у прадавні часи вважалося, що додаткове ім'я може додавати людині сил, захищати її від злих духів, допомагати їй у боротьбі за виживання, робити її здоровішою [30, с. 46]. Псевдонімами з давнини користувалися при написанні різних творів, при їх показі в театрі. Так, наприклад, давньогрецький комедіограф Арістофан ще у V столітті до н.е. ставив на сцені свої п'єси, використовуючи імена його сучасників Каллістрата та Філоніда, хоча публіка знала, що їх автором був саме Арістофан [20, с. 54].

Давньогрецький філософ, письменник і історик Плутарх у I столітті до н.е. першим висунув припущення, що автором відомого на той час історично-біографічного твору «Анабасис», опублікованого під псевдонімом Фемістоген Сиракузький, був давньогрецький письменник, історик, військовий і політик Ксенофонт (430 – 365 рр. до н.е.) [48, с. 29]. Вигаданими іменами підписував свої твори і давньоримський поет Вергілій (70 – 19 рр. до н.е.) [30, с. 46].

Письменницька псевдонімія розвивалася у Європі й у період Середновіччя. Причиною цього була необхідність письменників приховати власні імена задля уникнення переслідувань з боку церкви та влади. У Англії в період з XII по XIV століття з'явилися такі письменницькі псевдоніми, як Geoffrey the Monk (XII), Layamon (кінець XII – початок XIII ст.), Pseudo-Bede

(кінець XIII – початок XIV ст.), Pearl Poet (кінець XIV ст.), Piers Plowman (XIV ст.) [62, с. 54–55].

Із визначених псевдонімів лише ім'я останнього (William Langland) є відомим на сьогоднішній день. Автором було написано поему «The Vision of Piers Plowman», в якій зокрема йдеться про пошук істини корупцію церкви, занепад моралі та соціальну несправедливість [62, с. 55]. Анонімними були також деякі критичні дописи про духовенство, написані у XIV столітті англійським поетом та автором «Кентерберійських оповідань» Дж. Чосером. Анонімність цих творів дозволила авторів висловити свої думки без покарань з боку представників церкви та влади [62, с. 53].

Активне продовження розвитку письменницької псевдонімії в країнах Європи та Англії зокрема відбувається також у XV–XVI століттях. Складна соціально-політична ситуація в Англії XVII століття (скасування (1649 р.) та відновлення (1660 р.) монархії) згуртовує населення країни, закріплюючи у його свідомості уявлення про чесноти та моральні цінності. У визначений період стають популярними такі письменницькі псевдоніми, як a Gentleman, a Person of Quality, a Person of Honour [52, с. 54].

Поширення псевдонімів у Англії та інших європейських країнах зумовлено бажанням письменників брати участь у суспільному та політичному житті країн, не ставлячи під загрозу власне життя та репутацію. Виявляючи винахідливість, англійські письменники створювали для використовували такі псевдоніми, як

- An Advocate of the Christian Revelation – Caleb Fleming (1698–1779);
- A Follower of Peace and Lover of Sincerity – John Humphrey (1621–1719);
- A True Lover of His King and Country – Hugh Reilly (около 1630–1695);
- A Lover of the Established Government of Both Church and State – George Hickes (1642–1715);
- A Well-wisher to the Peace of the Land and Piety of the Church – John Angier (1605–1677).

Особливості устрою англійського суспільства, а також моральні принципи, що панували в ньому у XVII–XVIII століттях, також вплинули на розвиток письменницької псевдонімії у країні. Так, жінки практично не було залучено до суспільного та політичного життя країни. Жіноче письменництво та відкрите висловлення думок жінками не схвалювалося у суспільстві, саме тому їм доводилося брати псевдонім у разі необхідності публікування та оприлюднення своїх художніх творів. Особливе місце займав серед інших підпис *Lady*, що вживався або окремо, або ж у складі псевдонімів-сполук: *A Young Lady*, *A Lady of Quality*, *An English Lady* [52, с. 89].

В епоху Просвітництва та добу Романтизму у Європі та Великій Британії псевдоніми вживалися для формування іміджу письменників, визначаючи літературні та інтелектуальні традиції, яких вони дотримувалися, їх авторський стиль, соціальний статус. На останнє вказує зокрема псевдонім *A Fellow of the Royal Society*, який використав відомий британський літератор Джеймс Орчард Холлівел-Філіпс (1820–1899) у своєму творі «*An Introduction to the Evidenced of Christianity*» (1859 р.) [49, с. 187].

Істотний вплив на розвиток англомовної літературної псевдонімії здійснили газети та журнали. У XVIII–XIX століттях у Великобританії зокрема вони надали можливість додаткового використання та поширення псевдонімів багатьма письменниками та журналістами. У період з 1750 по 1790 рр. більше вісімдесяти процентів романів, написаних у Великобританії, було опубліковано без вказівки на реальне ім'я автора [59, с. 114]. У 1790-ті роки вказана цифра опустилася до шістидесяти двох процентів, а в першому десятиріччі XIX століття – нижче п'ятидесяти процентів. Але протягом наступного десятиріччя вона досягла вісімдесяти процентів знову [59, с. 116].

Англомовна псевдонімія, зокрема письменницька, активно розвивалася й у Сполучених Штатах Америки. Так, у період Війни за незалежність (1775–1783 рр.) поширення набули, так звані, «класичні псевдоніми», що утворювалися на основі різноманітних імен періоду

Античності або латинських чи давньогрецьких понять. Класичні псевдоніми використовували деякі батьки-засновники США, що відіграли основну роль у формуванні країни та здобутті нею незалежності [61, с. 334], зокрема:

- Бенджамін Франклін (1706–1790 рр.) – *Historicus* – від лат. історик;
- Джон Хенкок (1737–1739 рр.) – *Philalethes* – від давньогрецьк.

Любитель правди;

- Джон Дікінсон (1732–1808 рр.) – *Fabius* – лат. ім'я, поширене серед римлян, зокрема відомий давньоримський полководець Фабій Максим Кункатор (*Quintus Fabius Maximus* – 280–203 рр. до н.е.);

- Джон Джей (1745–1829 рр.) – *Publius* – на честь Публія Валерія Публіколи (*Publius Valerius Publicola*), одного із засновників Римської республіки.

Протягом XIX – початку XX століть письменництво остаточно оформилося у окрему професію та стало популярним, що також сприяло розвитку псевдонімії сфери, в англomовному світі зокрема. XX–XXI століття характеризуються розвитком псевдонімії в цілому. Псевдоніми з'являються та поширюються у мистецтві та інших сферах творчої діяльності людства: журналістиці, музиці, естрадній, в першу чергу, театрі, кіно тощо. Псевдоніми XXI все більше уподібнюються своєрідному товарному знаку, стають частиною іміджу людей мистецтва.

Розумінню статусу псевдоніму як мовної одиниці сприяє його відмежування від прізвиська, нікнеймів, прецедентних імен. Псевдонім – це навмисно створене або обране ім'я, яке заміщує реальне та свідомо використовується людиною для позначення себе у творчій, професійній, публіцистичній, політичній чи іншій діяльності. Псевдонім вважається також виявом авторської лінгвокреативності [35, с. 26].

Основна риса псевдоніма – добровільність та інтенційність: носій сам обирає ім'я, керуючись естетичними, культурними, безпековими або комунікативними мотивами [57, с. 66]. Псевдоніми мають офіційний або

напівофіційний статус, фіксуються у друкованих та цифрових текстах, виконують функцію авторської маски чи професійного бренду, часто стають частиною літературної традиції [31, с. 103].

Прізвисько – це неофіційне, нерідко народне або обумовлене середовищем ім'я, яке надається носію ззовні, а не обирається ним [46, с. 216]. Воно виникає спонтанно й відображає зовнішні ознаки (наприклад, *Рудий, Косий*), риси характеру (*Боягуз, Добряк*), соціальні ролі чи заняття (*Коваль, Музика*), окремі випадки чи життєві ситуації. Прізвиська відрізняються від псевдонімів за такими ознаками:

- суб'єктом номінації (прізвисько дають інші люди; псевдонім обирає сама особа);
- стилістичним статусом (прізвисько переважно розмовне, інколи фамільярне чи зневажливе, у той час, як псевдонім – стилістично нейтральний або урочистий);
- функціями (прізвисько позначає людину в неформальній комунікації, а псевдонім функціонує у сфері публічної діяльності, творчості чи професії);
- ступенем узаконення (прізвисько не використовується в документах, офіційних текстах, псевдонім часто фіксується у виданнях, афішах, авторських правах);
- характером адресатності (прізвисько побутує в межах певної групи, псевдонім розраховано на широкий загал).

Псевдоніми слід відрізняти також від нікнеймів. Останні є неофіційними індивідуалізованими найменуваннями, що виникають у межах певної комунікативної спільноти та функціонують паралельно з офіційними іменами. Вони є різновидом антропонімів із виразною прагматичною спрямованістю, відображають соціальну оцінку, емоції, індивідуальні риси особи чи її роль у групі [39, с. 91].

Нікнейми відрізняються від псевдонімів за:

- функцією (нікнейм є засобом неформального звертання або інтернет-ідентифікації; псевдонім – це творче або публічне ім'я);
- статусом (нікнейм побутовий і неофіційний; псевдонім може мати напівофіційний або офіційний статус у творчій сфері);
- метою створення (нікнейм не приховує особистість, а лише позначає її неформально; псевдонім може виконувати маскувальну, охоронну або іміджетворчу роль);
- тривалістю використання (нікнейм може бути ситуативним або короткочасним; псевдонім зазвичай закріплюється за автором на весь період творчості);
- сферою застосування (нікнейми функціонують в приватній або цифровій комунікації; псевдоніми – переважно в літературі, науці, журналістиці, мистецтві, політиці, стаючи нині також елементами цифрової культури).

Прецедентні імена – це імена історичних, літературних, міфологічних, релігійних чи культурних персонажів, які характеризуються високою впізнаваністю та викликають сталий комплекс асоціацій [3, с. 17]. Прецедентні імена не вживаються для позначення конкретної особи, а слугують соціокультурними символами. Прикладами прецедентних імен є наступні Гамлет (символ нерішучості), Дон Кіхот (символ ідеаліста-мрійника), Прометей (самопожертвування), Геракл (надлюдська сила).

- Прецедентні імені відрізняються від псевдонімів за такими ознаками, як:
- статус імені в ономастичній системі (на відміну від прецедентних імен, псевдоніми – особисті антропоніми реальних людей);
 - функції (прецедентні імена виконують інтертекстуальну, символічну, культурну функцію; псевдоніми, в першу чергу, ідентифікаційну та комунікативну функції);

- зв'язок із конкретною особою (прецедентне ім'я не належить сучасному носієві, псевдонім належить авторові й використовується ним у творчій діяльності).

Необхідно зазначити, що сучасну практику творення псевдонімів пов'язують із їх легкою вимовою та благозвучністю, стислістю, потенціалом до швидкового запам'ятовування, оригінальністю, уникнення повторення, відсутністю негативних асоціацій і конотацій, орієнтація на певного адресата (читача, слухача, глядача) [41, с. 90]. При виборі псевдоніма реалізується потреба людини у мовній творчості, самоіміджуванні, необхідності бути впізнаним і схваленим [42, с. 419].

Зауважимо, що псевдоніми, а також інші антропонімічні назви (імена, прізвища, патроніми, прізвиська, родові імена тощо) досліджуються антропонімікою (від грецьк. *ἄνθρωπος* – людина, *ὄνομα* – ім'я) – розділом ономастики, яка вивчає різноманітні власні назви [25, с. 91].

Лексикографічна інвентаризація англомовних псевдонімів та інших антропонімічних одиниць розпочалася у XVI столітті, коли в Англії з'явився словник Р. Хьюлетта «*Abecedarium Anglico-Latinum*» (1552 р.) [52, с. 34]. Саме слово *pseudonym* було зафіксовано та проаналізовано лише пізніше в тлумачному словнику Г. Кокерама «*The English Dictionarie*» (1623 р.). Першими англомовними лексикографічними джерелами, в яких було зафіксовано тільки псевдоніми, стали словники Р. Томаса «*Handbook of Frictious Names*» (Лондон, Великобританія, 1868 р.) та У. Кушинга «*Initials and Pseudonyms: a Dictionary of Literary Disguises*» (США, Нью-Йорк, 1885 р.) [58, с. 111].

У кінці XIX століття – в першій половині XX століття дослідники надали перевагу утворенню бібліографічних переліків анонімних і підписаних псевдонімами творів і книг. Про зазначена свідчить зокрема книга С. Хокетта та Дж. Ленга «*Anonymous and Pseudonymous Literature of Great Britain*» (1883 р.). Дещо пізніше, власне у 1926 році, вказану працю було оновлено та

розширено за рахунок включення творів із псевдонімами, опублікованих за межами Британії [52, с. 180].

Зауважимо, що лексикографічному обробленню підлягала не тільки англomовна псевдонімія, але й псевдоніми, що з'явилися в інших мовах. Про це зокрема свідчить посібник для бібліографів німецького науковця І. Шнейдера «Handbuch der Bibliographie» [82], опублікований у 1923 році.

Теоретичне та наукове осмислення псевдонімів та інших власних назв розпочинається з розвитком ономастики (давньогрецьк. *onomastike techne* – мистецтво давати імена), що стала самостійною наукою з вивчення власних назв в 30-ті рр. ХХ століття. [14, с. 293]. Збагачуючись та змінюючись, вона поступово змінювалася від системно-структурній до функціональної та когнітивно-ономасеологічної [9, с 22].

Таким чином, псевдонім є видом антропоніма, свідомо створеного або обраного людиною ім'я для професійної чи творчої діяльності. Псевдонімія почала розвиватися з додаткових імен, наданих людині. У сфері письменництва її поява та розвиток було продиктовано необхідністю уникнути переслідування та критики з боку влади та церкви. Псевдоніми слід відрізняти від прізвищ, що є неофіційними власними назвами людини, наданими їй іншими з огляду на певні риси чи характеристики, нікнейми, які людина обирає собі сама для спілкування у побутовій та неофіційній комунікації. Псевдоніми відрізняються також від прецедентних імен, які не є реальними, а використовуються у комунікації та текстах задля актуалізації певної культурно значущої інформації. Розвиток ономастики та антропоніміки сприяв розвитку різних наукових напрямів дослідження псевдонімів та інших власних назв.

1.2. Класифікації псевдонімів

Існування різних класифікацій псевдонімів пояснюється не тільки їх різноманітністю, але й фактом вибору різних ознак, що є базовими при їх класифікуванні. Так, наприклад, за принципом утворення і зв'язком із реальним ім'ям автора розрізняють псевдоніми, що пов'язані з іменами авторів, та псевдоніми, що не пов'язані з ними [1, с. 114]. Псевдоніми другого типу розрізняють, виходячи з їх значення:

- псевдоніми-характеристики [1, с. 114] (A Surgeon – Henry Mudge, 1806–1874);
- псевдоніми несправжні характеристики [1, с. 115] (An Old Celt – William Bottrell, 1816–1881);
- псевдоніми, що виконують функцію інкогніто або захисну функцію [1, с. 115] (Currer Bell – Charlotte Brontë, 1816–1855).

Існує також класифікація, що виявляє категоріальні та семантичні ознаки псевдонімів і одиниць, від яких вони походять [22, с. 34–36]:

- ейдоніми, що за формою схожі на звичайне ім'я та прізвище, проте не є ними (Ian Farquhar – David Rae, 1864–1948);
- ейдоніми, що за формою схожі або на звичайне ім'я або прізвище, але не є ним (Marge – Marjorie Henderson Buell, 1904–1993; Saki – Hector Munro, 1870–1916);
- етніми, що вказують на етнонаціональне походження (Briton – William Henry Ireland, 1775–1835);
- геоніми, що відсилають до місця народження або проживання (Marianne Farningham – Mary Anne Hearn, 1834–1909, де замість прізвища вказане селище, в якому народилася письменниця (Farningham, county Kent);
- фреоніми, що відзначають ту чи іншу рису характеру або творчості автора (Scribelus – Alexander Pope, 1688–1744);

- титлоніми, що відсилають до звання або соціального становища (*Lord Gilholley – Frederick Henry Seymour, 1850–1913*);

- гетероніми, що є іменами інших осіб (часто померлих) (*Ricardo Reis – Fernando Pessoa, 1888–1935*);

- зооніми, які походять від назв тварин (*John Bull – Edward Gordon Craig, 1872–1966*);

- орнітоніми, утворені від назв птахів (*Jackdaw (галка) – Wilfred Whitten 1864–1942*);

- фітоніми, що відсилають до назв рослин (*Thornapple (дурман) – Blanche Jennings Thompson, 1887–1983*);

- героніми, походження яких пов'язано з міфологічними або літературними персонажами (*Tantalus – James Boswell, 1745–1792*);

- хроматоніми, що походять від назв кольорів (*Pink – Alecia Beth Moore, 1979–дотепер*);

- жіночі псевдоніми, що походять від чоловічих, та навпаки (псевд. *James Tiptree Jr.* – реальне ім'я *Alice Bradley Sheldon, 1915–1987*, псевд. *Caroline Hart* – реальне ім'я *Charles Garvis, 1883–1920*);

- колективні псевдоніми (*John Mavin – John Edgell Rickword, 1898–1982, Douglas Garman, 1903–1969, Gregory Saben – Frederick Evelyn Burkitt, 1882–1948, Gertrude Chetwynd Shallcross Saben, 1856–1939*).

Ю. О. Карпенко розрізняє також псевдоніми за ознакою того, які саме компоненти (власні чи загальні назви) входять до їх складу [16, с. 48], наприклад:

- пропріальні, що складаються тільки з власних назв (*Hubert – Hubert Bland, 1856–1914*);

- апелятивні, що походять від загальних назв (*A Lawyer – John Reeves, 1752–1829*);

- змішані (комбіновані) – пропріально-апелятивні, до складу яких входять як власні назви, так і загальні (John the Dipper – John Sandys, 1750–1803).

Вказуючи на наявність апелятивів, псевдоніми розподіляють також за типом антропонімів, від яких вони походять [46, с. 212]:

- від імен (Olivia – Olivia Wilmot Serres, 1772–1834);
- від прізвищ (Florence – William Jermyn Florence, 1831–1891);
- від прізвицьк (Knickbrocker – John Austin Stevens, 1827–1910);
- від апелятивів (Layman – William Stevens, 1732–1807).

Британський науковець Л. Хейманн вводить поняття авторонім (authoronym), вважаючи, що слово псевдонім (*pseudonym*) не може охопити усі аспекти авторства [54, с. 1398]. На думку Л. Хейманна, автороніми – це свого роду «заяви про авторство», призначені для споживацької аудиторії [54, с. 1399]. Англomовні автороніми науковець розподіляє на три групи:

- one-to-many authoronyms (один автор – декілька авторонімів);
- many-to-one (corporate) authoronyms (декілька авторів – один авторонім);
- one-to-one authoronym (один автор – один авторонім) [54, с. 1397].

Найбільш представленою в англomовній псевдонімії (авторонімії) є третя група, коли автор представляє себе під одним псевдонімом (авторонімом), наприклад:

- Charles Edmonds – Charles Edmund Carrington (1897–1990);
- Lee Roberts – Robert Lee Martin (1908–1976);

Прикладом псевдоніма із другої групи є зокрема Publius, вжитий американськими політиками в різні часи (А. Hamilton (1757–1804), J. Madison (1751–1836), J. Jay (1745–1828), М. Enton (1969)). Псевдонімом Ralph Burke користувалися два письменника-фантаста: Gordon Randall Phillip Garrett (1927–1987), Robert Silverberg (1935–2015).

Британський письменник Генрі Кеннет Булмер (1921–2005 рр.) видавав свої історичні романи під різними авторськими псевдонімами. Так, твори присвячені вікінгам, він публікував під іменем Neil Langholm (Langholm – характерне для скандинавської антропонімії прізвище); романи про екіпаж німецького підводного човна виходили під псевдонімом Brumo Krauss; книги про службу у військово-морському флоті підписувалися ним як Adam Hardy, де англ. hardy (витривалий, відважний) корелює з образом центрального персонажа.

Будь-який псевдонім виникає у певній спільноті, віддзеркалюючи риси, важливі для неї на певному етапі її етно- та соціокультурного розвитку, а також запитів суспільства (спільноти), до якої належить автор псевдоніму [28, с. 144]. Це дозволяє стверджувати, що псевдоніми є продуктами певного часу, епохи та культури, а їх зміст і форма визначаються соціальними, історичними, етнокультурними, ідеологічними факторами. У зв'язку з цим говорять також про мотив створення псевдоніма або будь-якого іншого власного імені, під яким розуміється екстралінгвістична причина його створення [33, с. 57].

За мотивами творення розмежовують наступні типи псевдонімів:

- захисні, що дозволяють приховати справжнє ім'я автора [33, с. 58] (Stendhal – Marie-Henri Beyle, 1783–1842);

- іміджетвірні / образотвірні, що сприяють творенню іміджу / образу автора [33, с. 58] (A Seaman – Martin Bladen Hawke, 1744–1805);

- ті, що створено для милозвучності та кращого запам'ятовування [33, с. 58] (Richard Silver – Kenneth Henry Bulmer, 1921–2005).

- ті, які було створено через бажання бути опублікованими та подолання гендерних або будь-яких інших стереотипів [33, с. 59] (George Eliot – Mary Ann Evans, 1819–1880; Michael Arlen – Dikran Kouyoumdjian, армянське походження, 1895–1956).

Іноді справжній мотив вибору псевдоніма може не усвідомлюватися навіть автором, на якого можуть впливати традиція, мода йменування, жанр твору, комерційні потреби тощо. Мотиви вибору псевдоніма визначають його функціональний потенціал, тобто ті функції або функцію, які він виконує в художній комунікації [33, с. 57].

Псевдоніми розрізняють і за сферами використання: письменницькі, журналістські, псевдоніми політичних діячів, науковців, перекладачів, псевдоніми діячів сфери мистецтва (художників, композиторів, співаків, артистів театру та кіно, артистів цирку тощо).

Таким чином, різноманіття псевдонімів та різні критерії, за якими вони диференціюються науковцями, сприяють створенню їх різних класифікацій. За принципом формування і зв'язком із реальним ім'ям автора псевдоніми диференціюються на такі, що пов'язані з іменами авторів, та ті, що не пов'язані з ними. За категоріальними та семантичними ознаками та характеристиками одиниць, від яких вони походять, псевдоніми поділяються на ейдоніми, етноніми, геоніми, фреоніми, титлоніми, гетероніми, зооніми, орнітоніми, фітоніми, героніми, хроматоніми, псевдоніми, що позначають іншу гендерну приналежність. Псевдоніми також розрізняють також за ознакою приналежності компонентного складу до власних або загальних назв: пропріальні, апелятивні, пропріально-апелятивні, до складу яких входять як власні назви, так і загальні. За мотивами творення псевдоніми характеризують як захисні, іміджетвірні, а також ті, що створенні з метою благозвучності. Мотиви творення псевдонімів визначають функції, які виконують ці ономастичні одиниці у комунікації. Класифікація псевдонімів відбувається і за сферою їх вживання.

1.3. Етапи та методи дослідження

Логіка та достовірність результатів і висновків нашого дослідження, продиктована його метою та завданнями, що полягають у встановленні лінгвальних характеристик та визначенні особливостей перекладу письменницьких псевдонімів англійської мови, забезпечується його поетапним виконанням та адекватністю задіяної в ньому методології, представленої сукупністю наукових методів.

Слідом за О. О. Селівановою, «спосіб організації пізнавальної й дослідницької діяльності науковця з метою вивчення явищ і закономірностей певного об'єкта науки» [37, с. 48] вважаємо методом дослідження. Також диференціюємо методи дослідження «загальні, які є дослідницькими операціями з явищами об'єктів будь-якої науки, і лінгвістичні, що застосовуються в лінгвістиці з метою вивчення її об'єкта та предмета» [8, с. 49].

Перший із етапів, пов'язаний із формуванням матеріалу дослідження, тобто сукупності англійських псевдонімів загальною кількістю дев'ятсот одиниць, задіяних у ньому для аналізу та встановлення структури, семантики, способів творення, функційного потенціалу, способів перекладу цих одиниць, потребував вживання методу суцільної вибірки. Псевдоніми обиралися із словників псевдонімів [72; 75–77; 79–81].

Уточнення теоретико-методологічної бази кваліфікаційної праці, з'ясування ступеня розробленості теми, аналіз її базових понять, було здійснено на її другому етапі. З цією метою в ній було проаналізовано поняття псевдонім, встановлено ознаки, за якими псевдоніми відрізняються від інших антропонімів, висвітлено основні факти з історії розвитку псевдонімії у англійському світі зокрема, встановлено основні парадигми та дисципліни її вивчення, розглянуто класифікації псевдонімів, описано етапи та методи дослідження письменницьких псевдонімів у англійській мові. Для

покрокового виконання визначеного комплексного етапу кваліфікаційної праці ми застосували методи аналізу, синтезу, порівняння, формалізації та опису, що є загальнонауковими.

Третій етап, що також був комплексним, покликано до встановлення способів творення та специфіки структурно-семантичного аранжування англійської письменницької псевдонімії. Залучення методів дериваційного, структурного, семантичного аналізу, а також методу опису, сприяло реалізації етапу. Четвертий є етапом аналізу функційного потенціалу письменницьких псевдонімів англійської мови, що передбачало залучення методу функційного аналізу, а також методу опису. У межах п'ятого етапу кваліфікаційної праці нами було встановлено способи перекладу псевдонімів письменників англійської мови, а також виявлено перекладацькі трансформації, залучені при англо-українському відтворенні антропонімічних одиниць визначеної групи. Затребуваними стали методи перекладацького аналізу, опису, семантичного та структурного аналізу.

Метою шостого етапу кваліфікаційної роботи було здійснення кількісних підрахунків задля представлення її результатів, пов'язаних із встановленням способів перекладу письменницьких псевдонімів українською мовою. Саме ці результати є ключовими для лексикографічної практики та фіксації цих одиниць у англо-українських словниках і глосаріях письменницьких псевдонімів. Етап було виконано за допомогою методу кількісного аналізу.

Таким чином, виконання кваліфікаційної роботи відбувалося у шість етапів, перший із яких був підготовчим та передбачав підбір англійських псевдонімів для аналізу. На другому етапі було описано теоретико-методологічні засади їх дослідження у роботі. Третій етап був зорієнтований на виявлення структурно-семантичних особливостей письменницьких псевдонімів англійської мови та їх творення. Четвертий етап став етапом аналізу функційного потенціалу англійської письменницької псевдонімії.

П'ятий етап був етапом їх перекладацького аналізу. Останній етап, вжитий для репрезентації результатів роботи щодо способів перекладу англомовних письменницьких псевдонімів, пов'язаний із кількісними підрахунками. Методологія кваліфікаційної роботи представлена загальнонауковими та лінгвістичними науковими методами, релевантними для виконання кожного із зазначених етапів.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ПИСЬМЕННИЦЬКИХ ПСЕВДОНІМІВ

Розділ скеровано на вивчення структурно-семантичних особливостей англомовних письменницьких псевдонімів і способів їх творення, а також функційних характеристик цих антропонімічних одиниць англійської мови. Увагу приділено у розділі і визначенню труднощів і способів їх перекладу українською мовою, а також перекладацьких стратегій, вжитих при передачі вказаних одиниць українською мовою.

2.1. Структурно-семантичні особливості та способи творення

Розмаїття англомовних письменницьких псевдонімів, що з'являлися в англомовному світі протягом багатьох століть, зумовлює їх структурну та структурно-семантичну варіативність, а також різницю у способах їх творення. Аналіз нашої вибірки вказує на наявність різних за будовою псевдонімів у сфері письменництва. Деякі з них є суто кореневим словами, сформованими на основі власних імен або їх компонентів, шляхом їх усічення, а також обрані довільно, наприклад:

- Marge – Marjorie Henderson Buell (1904–1993);
- Riq – Richard Tupper Atwater (1892–1948);
- Mul – William H. Muldoon (1882–1960);
- Moth – Joseph Tinker Buckingham (1779–1861).

Аналіз будови англомовних письменницьких псевдонімів свідчить про те, що вони містять афікси. Це свідчить про морфологічний спосіб їх творення, в якому домінують суфіксальні псевдоніми. Показовими є при цьому псевдоніми з продуктивними суфіксами -у / -іє, що створюють ефект фамільярності або стилістичної неформальності, зокрема:

- Boothby (як авторський нік у блогосфері), Smiley, Dusty, Patsy.

Суфікс -er може виконувати функцію не лише словотворення, а й маркування професійної або стильової афіліації:

Trickster, Writer, Dreamer.

У деяких випадках суфікс стає ключовим засобом формування індивідуальної ідентичності та містить натяк на професію або заняття, наприклад:

- Booker, Streamer, Gamer, Ranger.

Утворення псевдонімів здійснюється і за допомогою суфіксів -an/ian, що додаються до топонімів і антропонімів, зокрема:

- Virginian – George Tucker (1775–1861);

- Washingtonian – John Lovett (1768–1818);

- Carlylian – James Hannay (1827–1873);

- Harrovian – Robert Eldridge Aris Willmott (1809–1863).

Письменницькі псевдоніми англійської мови утворюються від топонімічних назв і за допомогою суфікса латинського походження -(i)ensis (походження, зв'язок із містом), наприклад:

- Richmondiensis – Christopher Clarkson (1758–1833);

- Massachusettensis – Daniel Leonard (1740–1829).

Префіксальний спосіб творення псевдонімів в англійській мові не є поширеним, хоча подібні одиниці й існують у англомовній письменницькій псевдонімії:

- Ex-Cadet – James Dabney McCabe (1842–1883);

- Ex-Editor – Cyrus Redding (1785–1870);

- Noname – Luis Philip Senarens (1865–1939);

- Non-Alarmist – Thomas Tooke (1774–1858);

- Non-Combatant – George Alfred Townsend (1841–1914).

Останній із зазначених псевдонімів містить також суфікс -ant.

Композитні одиниці, сформовані словоскладанням, наявні в письменницькій псевдонімії англійської мови, наприклад:

- Tomfool – Eleanor Farjeon (1881–1965);
- Bookworm – Sir Walter Besant (1836–1901);
- Bluenose – George Fenety (1812–1899).

Зауважимо, що словоскладання є одним із морфолого-синтаксичних способів формування як власних, так і загальних назв. Словоскладанням утворено і ті англомовні письменницькі псевдоніми, що поєднуються за допомогою дефіса, функціонуючи як окрема та цілісна одиниця, наприклад:

- Land-Lubber – William Marcus Thompson (1857–1907);
- Ex-Aide-de-Camp – Lord William Pitt Lennox (1799–1881).

Морфолого-синтаксичним способом є також скорочення, за допомогою яких утворено:

- абрєвіатури, що повністю відображають справжнє ім'я та прізвище автора (G. R. A.-M. – George Robert Aberigh-Mackay (1848–1881), H. N. H. – Henry Noel Humphreys (1810–1879), G. R. R. M.– George Raymond Richard Martin (1948 – донині);

- абрєвіатури, що частково відображають справжнє ім'я та прізвище автора (M. E. Francis – Mary Elizabeth Blundell (1859–1930), J. H. Gatty – Juliana Horatia Ewing (1841–1885);

- абрєвіатури, що повністю шифрують справжнє ім'я та прізвище автора (A.L.O.E. – A Lady of England – Charlotte Maria Tucker (1821–1893), J. J Coupling – John Robinson Pierce (1910–2002).

Зауважимо, що абрєвіатурами вважаються слова, «утворені з початкових літер або частин слів, що вживаються для скорченого позначення певного поняття, явища, суб'єкта, терміна тощо» [36, с. 85].

Скороченню підлягали і самі псевдоніми в ході їх неодноразового використання. Так, наприклад, шотландський письменник, гуморист та есеїст Ендріу Бойд (Andrew Kennedy Hutchinson Boyd, 1825–1899) спочатку

публікував свої літературні праці під псевдонімом Oliver Ardesier-MacDonald, а згодом – під його скороченим варіантом С. О. А. М. [51, с. 122].

Деякі англійські письменники та літератори XVII–XIX століть шифрували свої справжні імена та/або прізвища різними графічними знаками (точками, зірочками, хрестиками, пробілами), наприклад:

- R*** C*** – Richard Challoner (1691–1781);
- E... F... – Eleanor Fenn (1743–1813).

Інші автори поєднували аббревіацію та шифрування, наприклад:

- J. E. V...O – James Ebenezer Vicheno (1785-1851);
- V. N__ - Barbara Hoole Hofland (1770-1844).

Комбінація вищеперерахованих графічних перетворень може приймати різноманітні форми, наприклад:

- E. C. R. Logas (аббревіатури імені, прізвища, скорочення та написання другого імені в зворотньому порядку) – Edith Caroline Rivett (1894–1958);
- F. R. E. Nicolas (аббревіатура, представлена окремими літерами прізвища та заміна імені прізвищем) – Nicolas Feeling (1927–2003).

Поширення в англійській псевдонімії набуло усічення прізвища або вибір одного з компонентів повного імені. Наприклад, англійська письменниця George Eliot (справжнє ім'я – Mary Ann Evans, 1819–1880) використовувала усічене й нейтральне ім'я George для публікацій, що надавало текстам серйозності та допомагало приховати гендер автора [56, с. 124]. Французька письменниця Stendhal (справжнє ім'я – Marie-Henri Beyle, 1783–1842) обрала короткий, легко впізнаваний псевдонім для своїх романів, зберігаючи при цьому індивідуальність і авторську стилізацію.

У подібний спосіб формувалися псевдоніми Currer Bell (справжнє ім'я – Charlotte Brontë) та Ellis Bell (справжнє ім'я – Emily Brontë, 1816–1855), де залишено наймилозвучніший або найбільш впізнаваний компонент повного імені. Особливої уваги заслуговують скорочення, що виникають на основі компресії багатоконпонентних імен або складних форм імені. Наприклад,

L. M. (скорочення від Louisa May) у підписах Louisa May Alcott (1832–1888) поєднувала фонетичне скорочення з іменним компонентом, що легко запам'ятовується [65, с. 153].

Псевдонімом може бути окремий склад імені або прізвища автора. Так, префікс ірландського походження Mc (Mac) був використаний різними авторами, до складу прізвищ яких він входить:

- Mc – William McConnell (1833–1867), Mc – Seamus McManus (1869–1960).

В якості псевдонімів особи, що професійно займалися створенням коміксів, ілюстрацій і карикатур, вживали також усічену частину прізвища, наприклад:

- Dwig – Clare Victor Dwiggins (1873–1958);
- Diz – Edward Jeffrey Irving Ardizzone (1900–1979).

Таким образом автори слідували професійній традиції створення коротких псевдонімів, що швидко запам'ятовувалися.

Зауважимо також, що деякі колективи авторів намагалися використовувати спільні псевдоніми, створюючи їх із складів власних імен та / або прізвищ, наприклад:

- Emma Lathen – Mary Jane Latsis (1927–1997), Martha Henissart (1929–1998) – M – для Mary, Ma – Martha, Lat – Latsis, Hen – Henissart;
- Thomsonby – J. H. Ponsonby (1871– 1938), Herbert Preston-Thomas (1840–1909).

Окремі автори обирали для своїх псевдонімів одну літеру, наприклад:

- A – Caroline Anne Bowles Southey (1786–1854);
- B – Robert Bland (1779–1825);
- C – William Pulteney (1684–1764);
- D – Dowell O'Reilly (1865–1923);
- E – Maria Edgeworth (1768–1849);
- F – Thomas Welbank Fowle (1835–1903);

- G – Thomas Colley Grattan (1792–1864);
- H – James Hogg (1770–1835);
- W – John Wade (1788–1875);
- Z – John Eagles (1783–1855).

Найбільш поширеними серед аналізованих антропонімів є англомовні письменницькі псевдоніми-словосполучення, утворені синтаксичним шляхом. Подібні псевдоніми є, в першу чергу, двокомпонентними власними назвами, сформованими зокрема за моделями:

- N+N (Robert Rambler – John Frost (1800–1859), Ken Ranger – John Creasey (1908–1973), Annabel Penfeather – Susan Fenimore Cooper (1813–1894), War Correspondent – William Gunn Shepherd (1878–1933), Cuthbert Conny-Catcher – Robert Green (1568–1592) ;

- Adj+N (Quiet George – George Frederick Pardon (1824–1884), An Old Farmer – John Lowell (1769–1840), Radical Reformer – Richard Cobden (1804–1865).

Наведені приклади свідчать про те, що до складу двокомпонентних псевдонімів входять не тільки власні назви (пропріативи), але й загальні (апелятиви). Крім того, приклади вказують, що визначені псевдоніми утворені не суто синтаксичним шляхом, але й із застосуванням афіксації (Robert Rambler, Ken Ranger, War Correspondent, An Old Farmer, Radical Reformer, Cuthbert Conny-Catcher), словоскладання (Annabel Penfeather, Cuthbert Conny-Catcher) тощо. Це дещо ускладнює визначення способів творення аналізованих одиниць, що здійснюється фактично за їх базовими структурними та семантичними ознаками. Наша вибірка вказує, що більшість псевдонімів утворена комбіновано, тобто поєднанням кількох способів (синтаксичного і морфолого-синтаксичного, синтаксичного і морфологічного тощо).

Двокомпонентні та трикомпонентні письменницькі псевдоніми англійської мови утворюються і за іншими моделями, наприклад:

- N + Pron / Pron + N – Frank Somebody – Charles Lucas (1713–1771), His Niece – Frances Dorothy Cartwright (1780–1863);

- Part I + N – The Roving Editor – James Redpath (1833–1891), Rambling Richard – Rowland Eyles Egerton-Warburton (1804–1891);

- Part II + N – A Learned Gorilla – Richard Grant White (1821–1885);

- N1 of N2 – A Member of Parliament – Sir Charles Whitworth (1714–1778), One of the People – Luke Hansard (1752–1828);

- N1 to N2 – An Enemy to Peace – Jonathan Swift (1667–1745); A Foe to Ignorance – Henry Mudge (1806–1874).

Як свідчать вищенаведені приклади, в англомовних письменницьких псевдонімах вживаються артикли. Означений артикль акцентує винятковість, перетворює псевдонім на унікальний номінативний знак і наближує його до образу автора, хоча фактично він позначає реальну особу.

Достатньо поширеними в англомовній письменницькій псевдонімії є також трикомпонентні псевдоніми, наприклад:

- Lady Harriet Marlow – William Beckford (1760–1844);

- A Senator of Thirty Years – Thomas Hart Benton (1782–1858);

- A Lady of New Orleans – Marion Southwood (1867–1926).

Аналіз фактичного матеріалу вказує на те, що достатня кількість трикомпонентних псевдонімів містить скорочення одного із компонентів, переважно пропріативів, наприклад:

- Robert L. Pike – Robert Lloyd Fish (1912–1981);

- S. Kye Boulton – William Cochrane (1926–1993);

- James Tiptree J. – Alice Hastings Sheldon (1915–1987).

Існують в досліджуваному нами шарі антропонімічної лексики англійської мови і поодинокі псевдоніми, що містять чотири та більше компонентів, а також поодинокі псевдоніми-фрази зокрема:

- One of the People Called Quakers – Joseph Besse (1683–1757);

- One of the Special Constables in London – Sir Arthur Helps (1813–1875);

- One of the People Called Quakers – Joseph Besse (1683–1757);
- A Sincere Well-Wisher to the Trade and Prosperity of Great Britain – Josiah Tucker (1712–1799);
- One Who Is Extremely Desirous to Promote Good Literature in America – Samuel Johnson (1696–1772).

Подібні псевдоніми, що обиралися деякими авторами, не є поширеними. У англomовній письменницькій псевдонімії існують фрази, запозичені з латини. Подібні псевдоніми не є канонічними. Вони обрані письменниками для поширення своїх світоглядних позицій, висловлення ставлення до адресата творів, актуалізації їх головних ідей або будь-яких інших авторських інтенцій:

- Audi alteram partem («Слухай іншу сторону») – Thomas Perronet Thompson (1783–1869);
 - Veni Vidi («Прийшов, побачив») – Jane Cunningham Croly (1829–1901).
- Існують також запозичені з інших мов псевдоніми, наприклад:
- франц. Monsieur de l'Aubépine – Nathaniel Hawthorne (1804–1864);
 - франц. J. de la Salle – John Hall (1627–1656);
 - франц. Suzette Oiseau – Florence Bayard Bird (1908–1998);
 - німецьк. G. Friedrich Wurzel – G. Friedrich Root (1820–1895);
 - іспан. Campo Verde – Irving A. Greenfield (1929–2020).

Зауважимо, що запозичення вважається одним із способів творення лексики мови, в тому числі й антропонімічного [40, с. 212].

Семантичний спосіб творення псевдонімів у письменницькій сфері зокрема пов'язують із процесами онімізації загальних назв (апелятивів) та трансонімізації власних назв (пропріативів) [21, с. 57]. Онімізацію характеризують при цьому як перехід апелятива до категорії пропріативів або перехід загальних назв до категорії власних [10, с. 43]. Апелятивом є одиниця загальноновживаної літературної мови [7, с. 56].

Аналіз фактичного матеріалу вказує на те, що англомовні письменницькі псевдоніми або їх компоненти походять від загальних назв на позначення

- тварин – Lynx (рись) – Cicily Isabel Fairfield (1892–1983); Sloth (лінивець) – Robert Thorn (1839–1910);

- рослин – Acanthus (акант) – H. Frank Hoar (1909–1976); Capsicum (перець) – George Charles Smith (1782–1863); Polyanthus (нарцис) – John Wilson; Thornapple (дурман) – Blanche Jennings Thompson (1887–1983);

- птахів – Curlew (кульон) – Phyllis Hinton James McKowen (1946–2001); Dabchick (мала поганка) – Humphrey Priddis (1879–1932); Histrionicus (кам'янка) – Sir John Skelton (1831–1897); Jackdaw (галка) – Wilfred Whitten (1864–1942); Scolopax (вальдшнеп) – Maurice Harold Grant (1872–1962);

- комах – A Butterfly (метелик) – Joseph Antisell Allen (1814–1900); Moth (моль) – Joseph Tinker Buckingham (1779–1861); The Silkworm (тутовий шовкопряд) – Aglen A. Dowty (1847–1902);

- предметів – Bell Hooks (дзвін, гачки) – Gloria Jean Watkins (1952–2001);

- назв професій і посад, церковних санів, звань і титулів – Farmer Smith – George Henry Smith (1873–1931); Professor Henry Garenne – Frank Lind (1885–1945); Lord Gilhooley – Frederick Henry Seymour (1850–1913);

- назв родинних зв'язків – Uncle Ted – Herbert Myrick (1860–1927); Aunt Dorothy – Henrietta Georgiana Lascelles Chatterton (1806–1876).

Лексеми brother та father використовуються при цьому для позначення письменників-представників духовенства, зокрема:

- Brother Abraham – Richard King (1748–1810); Father Prout – Francis Sylvester Mahony (1804–1866).

До компонентного складу англомовних письменницьких псевдонімів входять також фреоніми на позначення рис характеру або творчості автора (Theodore *Thinker* – Francis Charming Woodworth (1812–1859); William

Spectator – William Addison (1891–1957); Charles *Observer* – Elijah Robinson Sabin (1776–1818); Gertrude D. *Optimist* – Gertrude Delprat Best (1870–1947); Peter Positive – James Montgomery (1771–1854); Samuel *Sensitive* – James Beresford (1764–1840); The *Incomparable* Mrs K. P. – Mrs Katherine Philips (1631–1664); *Quiet* George – George Frederick Pardon (1824–1884).

Суб'єктивно-оцінне значення апелятивних псевдонімів виявляється наявністю в їх компонентному складі великої кількості лексичних одиниць на позначення:

- думки (псевдодумки) автора про себе (A Plain, Honest Layman – Edward King (1735–1807); A Quiet Looker-On – John Foster (1770–1843); A Radical Reformer – Richard Cobden (1804–1865); A Person of Honour – Edward Hyde (1609–1674); A Miserable Sinner – Richard Kilbye (1561–1620); An Obscure Mediocrity – Frederick Waeir Stevens (1865–1926);

- ставлення автора до інших осіб (A Follower of Locke (йдеться про філософа Джона Локка) – Benjamin Humphrey Smart (1786–1872); A Disciple of Bishop Butler – Thomas Wimberley Mossman (1826–1885);

- ставлення автора до об'єктів і явищ дійсності (A Lover of Birds – Eleazer Albin (1713–1759); A Sincere Lover of the Present Constitution – Zachary Grey (1688–1766); A Foe to Ignorance – Henry Mudge (1806–1874).

Пропріально-апелятивні та апелятивні псевдоніми дозволяли письменникам вказували на свій професійний, соціальний, сімейний статус, характеризували свої вподобання та світоглядні позиції, привертати увагу читачів, вказуючи на свої здібності та риси характеру або специфіку їх творів.

Хоча семантичний спосіб творення мовних одиниць як засобів вторинної номінації традиційно пов'язують з процесами метафоризації їх значення [5, с. 72], далеко не всі апелятиви, що вживаються в англійських письменницьких псевдонімах, підлягають метафоричному переосмисленню. У випадку, коли вони виконують маскувальну або ідентифікаційну функції,

виступають необразними означеннями до головних компонентів псевдонімів, вони не є метафорично переосмисленими.

Зазначаємо, що метафора дозволяє перенести ознаку одного об'єкта або явища на інший (за схожістю) [5, с. 73] – на людину, в нашому випадку, наприклад:

- *Mark Twain* – Samuel Langhorne Clemens (1835–1910) – від *twain* (навігац. термін) – два сажні – метафоричне порівняння за ознаками схожості точності виміру та спостереження;

- *George Sand* – Amantine Aurore Lucile Dupin (1804–1876) – від *sand* – пісок – ознаки нейтральності, природної сталості та плинності буття як метафоричне відображення свободи самовиразу авторки, дистанційованої від жіночої гендерної ідентичності.

Формування англомовних псевдонімів здійснюється і на основі метонімії, яка базується на ознаках суміжності [5, с. 74]. У метонімічних псевдонімах вживаються топоніми, що позначають автора за ознаками їх походження, специфіки літературної творчості, попередньою або суміжною діяльністю, наприклад:

- *Tennessee Williams* (американський драматург і прозаїк Thomas Lanier Williams III, 1911–1983) – Tennessee – штат у США (регіональні та культурні асоціації, що передають стиль і тематику творчості автора);

- *Blue Jacket* (за формою службовця британських ВМС) – John Adolphus Bernard Dahlgren (1809–1870).

Американський журналіст Натеніел Грін (Nathaniel Greene, 1797–1876) публікував статті під псевдонімом *Boscawen*, що є також назвою міста в Англії. (Боскавен, штат Нью-Гемпшир), в якому він народився. Псевдонім *Alun* шотландського поета Джона Блеквелла (John Blackwell, 1797–1840) пов'язаний із назвою річки *Alun*, що біжить на території валлійського графства Флінтшир, у якому народився поет.

Валлійський памфлетист Томас Робертс (Thomas Roberts, 1765/66–1841) використовував псевдонімом *Arvonius*, що є латинізованою формою топоніма *Arfon* на позначення історичного регіону північного заходу Уельсу. Ще один валлійський літератор Роберт Джонс (Robert Isaac Jones, 1815–1905) писав під псевдонімом *Alltud of Eifionydd*, де останній компонент також є назвою одного з північно-західних регіонів Уельсу.

Прикладами формування письменницьких псевдонімів на основі топонімів є також наступні одиниці:

- Winifred Bryher (ім'я та топонім, що є назвою одного із архіпелагів Сілли у Великобританії) – Annie Winifred Ellerman (1894–1983);
- Cerro Gordo (топонім на позначення місцевості у Мексиці) – Jonathan Falconbridge Kelly (1817–1855).

Аналіз англомовної письменницької псевдонімії виявляє її зв'язок з урбанонімами, наприклад:

- H. B., Rector of St Matthews, Friday Street (назва церкви) – Henry Burton (1578–1648);
- A Student of Marischal College – Robert Alves (1745–1794);
- An Inhabitant of Barnard Castle – Thompson Richardson (1877–1932);

Англомовні письменницькі псевдоніми формувалися також на основі прізвиськ, наприклад:

- A Yankee Farmer (прізвисько американців і апелятив) – John Lowell (1769–1840);
- Harry Gringo (ім'я та прізвисько іноземців у країнах Латинської Америки) – Henry Augustus Wise (1819–1869);

Формування англомовних письменницьких псевдонімів здійснювалося й на основі алюзій і прецедентних імен, що походять з міфології, літератури, історії. Вживання власних імен у псевдонімах свідчить про процеси трансонімізації, тобто перенесення онімів із однієї групи онімів в іншу та використання в ній [21, с. 57].

Вживання реальних імен поетів, письменників, літературних критиків і т.і. у псевдонімах свідчить про антропонімічну метонімію. Зокрема ірландського поета Томаса Мура (Thomas Moore, 1779–1852) називали Анакреон Moore (Анакреонта Мура), тобто йдеться про давньогрецького поета Анакреонта, відомого своєю лірикою, що оспівувала насолоду життям, кохання та музику. У цьому випадку псевдонім реалізує модель «літературний прототип → творча ідентичність», підкреслюючи жанрову й тематичну спадкоємність Томаса Мура.

Псевдонім the British Cicero було використано британським державним діячем Вільямом Піттом-старшим (William Pitt the 10-th, 1708–1778) для визначення авторства свого твору «A New System of Patriot Policy» (1756 р.). Алюзія на римського оратора Цицерона репрезентує автора як майстра політичної риторики та захисника державницьких і республіканських ідеалів, поєднуючи історичний авторитет із сучасною політичною позицією.

Псевдонім британської поетеси та драматурга Мері Робінсон (Mary Robinson, 1757–1800) the English Sappho походить від імені давньогрецької поетеси та музикантки Саффо, відзначаючи жіночу ліричну традицію, чуттєвість і поетичну майстерність британської письменниці, водночас легітимізуючи авторку в межах класичного канону.

Псевдонім Publius використовувався колективом американських політичних мислителів і державних діячів кінця XVIII століття – Олександром Гамільтоном (Alexander Hamilton, 1755–1804), Джеймсом Медісоном (James Madison (1751–1836), Джоном Джейм (John Jay (1745–1829)). Під цим псевдонімом ними у 1787–1788 роках було опубліковано серію політичних есе під назвою «The Federalist Papers», спрямованих на обґрунтування ратифікації Конституції США [kukl]. Зауважимо, що ім'я Publius належало одному із засновників Римської республіки Публію Валерію Публіколу (Publius Valerius Publicola) [48, с. 34]. Таким чином, псевдонім є алюзивним та таким, що реалізує модель «історичне ім'я → політична позиція», репрезентуючи авторів

як носіїв республіканських цінностей, громадянської доброчесності та державницького мислення.

Прикладом псевдоніма міфологічного походження є Pegasus, міфологічний персонаж із давньогрецької міфології, крилатий кінь, символ поетичного натхнення, швидкості та величі, який обрав для себе британський письменник, кавалер Хреста Вікторії – найвищої військової нагороди Великої Британії, Брайн Лоуренс (Bryan Turner Tom Lawrence, 1873–1949). Ірландський державний діяч Джон Крокер (John Wilson Croker, 1780–1857) публікував у виданні «The Courier» листи на тему морської війни з Америкою під псевдонімом Nereus [53, с. 57]. Відомо, що за давньогрецькою міфологією Нерей був одним із богів водної стихії.

Англійський письменник і моряк Ейлуорд Дінгл (Aylward Edward Dingle, 1874–1947) публікував свої твори під псевдонімом Sinbad, що є персонажем із арабських казок, героєм-мореплавцем «Тисячі і однієї ночі», відомим своїми неймовірними морськими подорожами, небезпечними пригодами та зустрічами з фантастичними істотами. Використання імені Sinbad підкреслює морську тематику творів Ейлуорда Дінгла, асоціюючи життєдіяльність автора з пригодами на морі, сміливістю та навігаційними знаннями.

Формування англомовних письменницьких псевдонімів здійснюється також на основі графічних перетворень, серед яких заміна, додавання або пропуск окремих графем (Charles Edmonds → Charles Edmund Carrington; Lee Roberts → Robert Lee Martin), використання анаграм, що створюють інтелектуальну гру для читачів (*Ryhen Pameach* → *Henry Peacham*; *Salchein Treboun* → *Nicholas Breton*), зворотне написання, що варіюється від часткового (*Benjamin Nitsua* → *Benjamin Fish Austin*) до повного (*Werdna Retnyw* → *Andrew Wynter*; *Sevrup Semaj* → *James Purves*).

Отже, різноманіття англомовних письменницьких псевдонімів позначається на їх будові. Прості псевдоніми представлені кореневими

словами, сформованими переважно на основі власних назв. Афіксальні письменницькі псевдоніми є здебільшого суфіксальними, утвореними морфологічним способом від топонімів, антропонімів, загальних назв на позначення професії, роду діяльності та ін. Композитні псевдоніми, утворені таким морфолого-синтаксичним способом, як словоскладання, містять переважно два кореня або дві основи. Морфолого-синтаксична деривація в англомовній письменницькій псевдонімії представлена різноманітними аббревіатурами, що повністю чи частково відображають або шифрують справжні імена та прізвища авторів, скороченими формами самих псевдонімів, окремими складами або усіченими частинами та літерами прізвищ та ін. Англомовні письменницькі псевдоніми-словосполучення свідчать про синтаксичний спосіб їх творення. Найбільш поширеними серед інших є двокомпонентні та трикомпонентні псевдоніми-словосполучення. Англомовна письменницька псевдонімія характеризується наявністю одиниць, запозичених із латини, французької, німецької, іспанської мов. Семантичний спосіб творення англомовної письменницької псевдонімії пов'язаний із онімізацією загальних назв та трансонімізацією власних назв, завдяки чому вдається приховати реальні імена письменників, ідентифікувати їх, додати їм необразних характеристик. Образна диференціація та характеристика письменників, а також їх творів, здійснюється за допомогою метафоричних і метонімічних псевдонімів, алюзій і прецедентних імен. Аналізовані одиниці формуються і за рахунок графічних перетворень.

2.2. Функційний потенціал

Письменницький псевдонім, що являє собою особливу форму авторської самономінації, є поліфункціональною мовною одиницею, яка виконує різноманітні функції у сфері літератури. Поліфункціональність

письменницьких псевдонімів обумовлена не тільки різними мотивами їх творення, але й сукупністю різноманітних соціокультурних, естетичних і прагматичних факторів, які впливають на їх функціонування та сприйняття адресатом [43, с. 80]. Під функцією псевдоніму розуміємо його призначення та роль у ситуації спілкування [2, с. 18].

Оскільки будь-який псевдонім створюється автором для того, щоб ідентифікувати себе, це дозволяє говорити про ідентифікаційну функцію письменницьких псевдонімів. Саме за допомогою псевдоніма адресат дізнається, що автором літературного твору (тексту) є певна особистість, прихована за певним додатковим ім'ям (псевдонімом), яка створила цей твір або текст. Ідентифікаційна функція яскраво виявляється нейтральними пропріальними псевдонімами, зокрема тими, що є:

- іншими прізвищами без імен (Leighton – Jesse Appleton, 1772–1819);
- іншими іменами без прізвищ (Clive Hamilton – Clive Staples Lewis, 1898–1963; Hamilton – Ruth Dallas – Ruth Mumford, 1919–2008);
- дійсними іменами та іншими прізвищами (Judith Michael – Judith Bernard, 1934–1994);
- дійсними патронімами та іншими прізвищами або іменами (Dwight Tilton – Wilder Dwight Quint, 1863–1936; Philip Reid – Richard Reid Ingrams, 1937–1998);
- дійсними прізвищами та іншими іменами (Forbes Rydell – Deloris Stanton Forbes, 1923–2013; Wade Miller – Bill Miller, 1920–1961);
- іменами, прізвищами з різноманітними замінами, скороченнями в тому числі (Charles Edmonds – Charles Edmund Carrington, 1897–1990; Rodo – Robert Downing, 1914–1975; Elhegos – Elbridge Henry Goss, 1830–1908; M. E. Francis – Mary Elizabeth Blundell, 1859–1930; Ed Ems – Edmund Alexander Emshwiller, 1925–1990).

На відміну від ідентифікаційної функції письменницьких псевдонімів, що визначають екзистанційний статус їх авторів, диференційна функція

визначених одиниць дозволяє уточнити цей статус за допомогою додаткових подробиць про них. Диференційна функція скерована на фокалізацію певних характеристик авторської особистості [15, с. 71]. Цю функцію яскраво виявляють пропріально-апелятивні та особливо апелятивні письменницькі псевдоніми англійської мови.

За їх допомогою деякі автори відзначали своє етнонаціональне походження. Так, наприклад, американського письменника Чарльза Істмана (Charles Alexander Istman, 1858–1939), що за походженням був представником одного з індіанських племен, називали ім'ям Ohiesa (індіан. «завжди перемагає»), що згодом стало його псевдонімом, який визначав його етнонаціональне походження.

Читач здатен сформувати первинне уявлення про національну ідентичність раніше невідомого йому письменника вже за графіко-фонетичним оформленням його псевдоніма. Саме тому низка авторів свідомо використовували псевдоніми для маркування свого походження чи проживання. Про це зокрема свідчить G. de Montauban, що став псевдонімом англійського канадського письменника кінця XIX століття Вільяма Паркера Гріноу (William Parker Greenough).

На походження або зв'язок із місцевістю письменників вказують також такі псевдоніми, що були утворені від топонімів:

- Manhattan (боро Нью-Йорка) – Joseph Alfred Scoville (1811–1864);
- Garryowen (село в Ірландії) – Edmund Finn (1819–1898);
- Cerro Gordo (місцевість в Мексиці) – Jonathan Falconbridge Kelly (1817–1855);
- Mrs Crackenthorpe (село в Англії) – Thomas Baker (1680–1749);
- Mr London – Hannen Swaffer (1879–1962);
- Mrs Leicester (місто в Англії) – Mary Anne Lamb (1764–1847);
- The Bideford Postman (місто в Англії) – Edward Capern (1819–1894).

Наявні в англомовній письменницькій псевдонімії також одиниці, що містять годоніми – назви лінійних об'єктів у місті, проспектів, вулиць, провулків, бульварів тощо, наприклад:

- Broadway Lounger (вулиця Нью-Йорка) – George Alfred Townsend (1841–1914);

- A Wall Street Man (вулиця Нью-Йорка) – David Law Proudfit (1842–1897);

- A Watcher in Pall Mall (вулиця Лондона) – Charles Gipps Prowett (1818–1874).

Вказуючи на етнокультурне походження, британські письменники XVIII – XIX століть вживали у своїх псевдонімах антропонімічні одиниці кельтського походження, наприклад:

- Dan Kavanagh (кельт. *coamhanach* – великодушний, милосердний [78, с. 70]) – Julian Barnes, 1946–1998);

- John Connell (кельт. *sonal* – любов, дружба [78, с. 78]) – John Henry Robertson, 1909–1965);

- Ian Farquhar (кельт. *fear* – людина [78, с. 144], кельт. *ceir* – справедливий [78, с. 71]) – David Rae, 1864–1948).

У британській письменницькій псевдонімії вживаються також валлійські елементи, зокрема:

- Richard Vaughan (валл. *vychan* – малий, короткий [78, с. 954]) – Ernest Thomas, 1904–1983);

- Dilwyn Rees (валл. *dilys* – щирий [78, с. 146], валл. *gwyn* – благословенний [78, с. 156]) – Glyn Edmund Daniel (1914–1986).

Австралійських письменників можна впізнати за топонімами, включеними до псевдонімів, наприклад *Neilma Sidney* – *Neilma Gantner* (1922–2001). Новозеландські письменники звертаються до імен корінного племені маорі, наприклад: *Te Rangi Hīroa* – *Peter Henry Buck* (1880–1951).

Професійну ідентичність письменники диференціювали за допомогою таких апеллятивних псевдонімів, як:

- a Soldier – Joseph Donaldson (1794–1830);
- a Seaman – Martin Bladen Hawke (1744–1805);
- a Surfaceman – Alexander Anderson (1845–1909);
- a Manufacturer – John Hustler (1715–1790);
- a Merchant – Jonas Hanway (1712–1786);
- a Shopkeeper – John MacGregor (1797–1857);
- a Surgeon – Henry Mudge (1806–1874);
- a Publisher – Walter Hines Page (1855–1918);
- a Poet – Laughton Osborn (1806–1878);
- a Correspondent – Samuel Laman Blanchard (1804–1845);
- a Magistrate – Robert Aspland (1782–1845);
- a Barrister – James Sedgwick (1775–1851);
- a Naturalist – Robert Garner (1808–1886) та ін.

Письменницькі псевдоніми також диференціюють за

- гендерною приналежністю (a Little Girl – Hilda Hazard Conkling (1910–1986); a Woman – Dinah Maria Craik (1826–1887), Emily Frances Adeline Sergeant (1851–1904); a Man – Horace Walpole (1717–1797), Robert Blatchford (1851–1943);

- віком (a Quadragenarian – Robert Weaver (1773–1852); a Sexagenarian – James Edward Austen-Leigh (1798–1874); a Septuagenarian – James Booth (1796–1880); an Octogenarian – Cyrus Redding (1785–1870); a Nonagenarian – Sarah Anna Emery (1821–1907);

- іншим видом діяльності автора (The Editor of the Evening Post – William Coleman, 1766–1829; The Editor of the National – George Jacob Holyoake, 1817–1906; The Editor of the Examiner – James Henry Leigh Hunt, 1784–1859);

- ідеологічними поглядами (a Whig – John Butler (1717–1802); A Conservative – James Dennistoun (1803–1855); a Tory – Thomas Peregrine

Courtenay (1782–1841); an Abolitionist – Thomas Fisher (1781–1836); a Constitutionalist – James Brinsley Richards (1846–1892);

- політичними вподобаннями (Mr. Whilgove – Charles Davenant (1565–1714); One of No Party – James Grant (1802–1879);

- соціальним статусом (the Count Joannes – George Jones (1810–1879); a Gentleman and No Knight – Zachary Grey (1688–1766);

- релігійною приналежністю (a Christian – Andrew Henderson (1734–1775); a Catholic – John Lingard (1771–1851); a Carthusian – William J. J. Duff Roper (1830–1861); a Protestant – John Billingsley (1657–1722); a Presbyterian (пресвітер) – Edward Edwards (1788–1832);

- способом життя (a Literary Vagabond – Frank Fowler (1833–1863);

- сімейно-родинними відносинами (Aunt Hattie – Harriette Newell Baker (1815–1893); Uncle Paul – Samuel Burnham (1833–1873);

- інтересами та хоббі (an Angler (людина, що захоплюється спортивною риболовлею) – Charles Lanman (1819–1895); the Sculler (людина, що займається веслуванням) – John Taylor (1580–1653); Lover of Books – James Henry Leigh Hunt (1784–1859); A Chess-Player – George Walker (1803–1879); Cricketer – Sir Neville Cardus (1889–1975); Wildfowler (людина, що займається спортивним мисливством на водоплавну дичину) – Lewis Clements (1878–1944);

- особливостями зовнішності та характеру (Little Jim – James Stanley Little (1856–1940); Jim Smiley – Raymond Smiley Spears (1876–1950); A Quiet Looker-On – John Foster (1770–1843); A Lover of All Mankind – Daniel Taylor (1738–1816).

Диференційна функція виявляється і в псевдонімах, що містять апропріативи та прізвиська, на основі яких було сформовано псевдоніми, зокрема:

- Alan Caillou (Alan Samuel Lyle-Smythe, 1914–2006) – де компонент *Caillou* походить із прізвиська, отриманого під час служби в армії, і є калькою з французького слова *камінь* [81, с. 767];

- A Real Paddy (Pierce Egan, 1772–1849) – де апелятив Paddy функціонує як етнонімічне прізвисько ірландців.

Провідною поряд із ідентифікаційною є текстотвірна функція псевдонімів. Вона виявляється не лише в формальному зв'язку псевдоніма з текстом (як елемента обкладинки, титульної сторінки або фінального підпису). Псевдонім може підкреслювати зміст, характер і тональність твору, а також формувати змістову єдність разом із заголовком. На користь розгляду псевдоніма як інструмента, що забезпечує тематичну та/або ідейну цілісність тексту, свідчать приклади англомовних письменницьких псевдонімів. Так, англійський державний службовець і письменник Вільям Клеланд (William Cleland, 1674–1741) обрав псевдонім A Planter, оскільки його твір мав назву «Some Observations on Trade of the Sugar Colonies» [49, с. 222].

Англійський мандрівник і письменник Вільям Боттрелл (William Bottrell, 1816–1881) видав двотомник «Traditions and Hearthside Stories of West Cornwall» під псевдонімом An Old Celt, що органічно вписується в атмосферу його творів з огляду на кельтське минуле Корнуоллу. Американський торговець і автор Джон Кодмен (John Codman, 1814–1900) обрав для своєї книги «Sailor's Life and Sailor's Yarns» псевдонім Captain Ringbolt, безпосередньо пов'язаний з морською тематикою.

У деяких випадках зв'язок між псевдонімом і заголовком твору є настільки тісним, що інтерпретація першого без урахування другого стає практично неможливою. Особливо це стосується псевдонімів, які містять займенникові елементи. Так, псевдонім One of Them, використаний англійським мандрівником і журналістом Чарльзом Вельд-Бланделлом (Charles Joseph Weld-Blundell, 1845–1927), є відповіддю на риторичне запитання, винесене в назву його книги «Are We a Stupid People?» [52, с. 154].

Американський торговець і автор Джон Кодмен (John Codman, 1814–1900) обрав для своєї книги «Sailor's Life and Sailor's Yarns» псевдонім Captain Ringbolt, що мав безпосереднє відношення до морської тематики. Англійський науковець та письменник Вільям Джон Броудріп (William John Broderip, 1789–1859) використав для своєї книги «Leaves from the Note-Book of a Naturalist» апелювативний псевдонім *A Naturalist*.

Книгу американського економіста та письменника Едварда Аткінсона (Edward Atkinson, 1827–1905): «Cheap Cotton and Free Labour» (1861), було видано під псевдонімом *A Cotton Manufacture*. Іншим прикладом є американський натураліст і політик Семюел Мітчелл (Samuel Latham Mitchill, 1764–1831), який уклав путівник «The Picture of New-York; or the Traveller's Guide Through the Commercial Metropolis of the United States», підписавши його як *A Gentleman Residing in This City* [47, с. 156]. У XVIII–XIX століттях подібні розлогі назви творів були поширеними, а псевдоніми виконували важливу текстотвірну та інтерпретаційну функцію.

Деяким англомовним псевдонімам притаманна також експресивна функція. Подібні псевдоніми містять оцінні та експресивні апелювати, представлені прикметниками, іменниками, зокрема:

- *An Irritable Man* – Robert Barry Coffin (1826–1886);
- *Curiosus* (від лат. допитливий) – George Oliver (1781–1861);
- *Old Chatty Cheerful* – William Martin (1801–1867);
- *Anti-Innovator* — William Pitt Scargill (1787–1836);
- *Tom Tyranno-Mastix* (дослів. Том – борець із тиранією; давньогрецьк. суффік *-mastix* має значення «затятий супротивник будь-чого/будь-кого») [78, с. 677] – Marchamont Needham (1620–1678);
- *An Enemy to Detraction* – William Wordsworth (1770–1850).

Експресивність псевдоніму може бути яскраво вираженою, наприклад:

- *A Great Big Fool* – John Burley Waring (1823–1875);
- *Peeping Tom* – Samuel Kettell (1800–1855), Henry Ryder Knapp (1756–

1817);

- Silly-Billy – Eustace Clare Grenville Murray (1824–1881).

Визначені псевдоніми виступають не тільки своєрідними емотивно-оцінними засобами творення образу автора, але й сприяють приверненню уваги до нього. Їх вважають також сигналами попередньої інтерпретації художніх текстів [43, с. 80].

Евфонічна функція англомовних письменницьких псевдонімів виявляє їх милозвучність, зручність у використанні та позитивність сприйняття, наприклад:

- Irene Pearl – Irene Guyonvarch (1915–1982);

- Richard Silver – Kenneth Henry Bulmer (1921–2005);

- Anne Lorraine – Lilian Mary Chisholm (1906–2000).

Евфонічна функція письменницьких псевдонімів сприяє також оптимізації взаємодії між автором і читачем. Псевдонім виступає своєрідним «кодовим ім'ям», зручним для вимови, запам'ятовування та поширення в літературному просторі [38, с. 124]. Так, наприклад, отриманню світової слави американським письменником Еріком Артуром Блером (Eric Arthur Blair, 1903–1950) сприяло використання короткого та благозвучного псевдоніма George Orwell, який легко асоціюється з критикою тоталітаризму і соціальною гостротою його текстів.

Письменницькі псевдоніми можуть містити інформацію про епохи, важливі події минулого, етно- та національно-культурно зумовлену інформацію. Це дозволяє говорити про існування кумулятивної функції у псевдоніма. Кумулятивна функція псевдоніма реалізується тоді, коли псевдонім є здатним передати певну національно-культурно зумовлену інформацію про реалії та поняття, важливі події читачам.

Так, наприклад, британський критик і літературознавець Сесіл Ленк (Cecil Frederick Grant Lang, 1884–1923) використовував у якості псевдоніму назву давнього шотландського ножа Skene Dhu, що не тільки відсилало до

одного із об'єктів побуту шотландців, але й символізувало гостроту критики Ленка [58, с. 122]. Британський літературознавець Вільям Купер (William White Cooper, 1816–1886) підписував матеріали для літературного журнал Bentley's Miscellany псевдонімом Cuach (від гаельського – чаша [78, с. 84]), що означає традиційну шотландську чашу для розпиття алкогольних напоїв.

Ірландський поет та літературознавець Матіас Макдонел Бодкін (Mathias McDonnell Bodkin (1850–1933) вживав у якості псевдоніма давньоірландський бойовий клич «Crom A Boo» [50, с. 28]. Інший ірландський поет і літератор Джозеф Кемпбелл (Joseph Campbell, 1879–1944) вживав для своїх творів псевдонім Ultach, що дослівно означає «мешканець Улада». Ulaid було північним королівством давньої Ірландії. Зауважимо також, що сучасна епоха технокультури та інтернет-технологій, у свою чергу, призвела до появи таких сучасних письменницьких псевдонімів, як NNNicKK, MetaVerse, txt.txt [45, с. 68].

Письменницькі псевдоніми можуть також виконувати маркетингову функцію, формуючи авторський бренд і підвищуючи комерційну привабливість створених художніх текстів. Британська письменниця, авторка популярних дитячих книжок «Sandman's Twilight Stories», «Sandman's Fairy Stories» Еббі Волкер (Abbie Phillips Walker, 1867–1951) видала їх під псевдонімом Sandman, що є іменем добре відомого фольклорного персонажа англомовних дитячих казок.

Письменники також можуть підбирати такі псевдоніми, щоб у їх читача виникло переконання в їхній обізнаності щодо описуваних у художніх творах явищ. Так, наприклад, американський письменник Волтер Гібсон (Walter Gibson, 1897–1985) опублікував книгу про дзюдо – бойове мистецтво японського походження – під японським псевдонімом Maborushi Kineji, щоб створити враження автентичного знання про нього.

Важливою є маскувальна функція письменницьких псевдонімів. Багато авторів використовували псевдоніми для маскування та захисту своєї особи у

ситуаціях політичного переслідування, цензури чи загрози для життя. Псевдонім Saki дозволив Гектору Г'ю Манро (Hector Hugh Munro, 1870–1916) писати гостру політичну сатиру, спрямовану проти британського істеблішменту, не наражаючи себе на негайні наслідки як журналіст і публічна особа.

Вибір гендерно маркованого імені, відмінного від справжнього, може бути зумовлено й іншими причинами, зокрема зацікавленням у опублікуванні авторами-жінками в патріархальному суспільстві, де письменництво вважалося справою чоловіків. Так, наприклад, відома англійська письменниця та поетеса Шарлотта Бронте (Charlotte Brontë, 1816–1855) використовувала псевдонім Currer Bell, щоб приховати свою стать у патріархальному літературному середовищі та забезпечити серйозне сприйняття її романів, зокрема всесвітньо відомий роман «Jane Eyre».

Щоб приховати стать, англійська письменниця Присцилла Уейкфілд (Priscilla Wakefield, 1751–1832) публікувалася під псевдонімом A Gentleman, а романіст і перекладач Сара Скотт (Sarah Scott, 1723–1795) – A Gentleman on His Travels. Дитяча письменниця Мілдред Бенсон (Mildred Augustine Wirt Benson, 1905–2002) випустила серію книг про пригоди бойскаутів під псевдонімом Don Palmer, оскільки вважала, що читачі навряд чи позитивно будуть ставитися до того, що на «чоловічу» тему бралася жінка. Відома американська письменниця-фантаст Еліс Мері Нортон (Alice Mary Norton, 1912–2005) публікувалися під чоловічим ім'ям Andre, щоб залучити чоловічу аудиторію до своїх творів.

Чоловіки-письменники також практикували подібні псевдонімічні перевтілення задля залучення до своїх творів жіночої аудиторії. Так, наприклад, Чарльз Джарвіс (Charles Garvice, 1833–1920) писав свої твори для жінок під псевдонімом Caroline Hart. Письменники-чоловіки також використовували жіночі псевдоніми, щоб пробувати свої сили у новому жанрі. Так, наприклад, британський видавець і письменник Майкл Баттерворт

(Michael Butterworth, 1924–1986), який став відомим спочатку завдяки створенню коміксів та видавницькій діяльності у «Savoy Book», використовував псевдонім Carola Salisbury при написанні готичних романів [52, с. 151].

Подібними прикладами є також наступні псевдоніми:

- A Lady – William Kenrick (1725–1779);
- A Young Lady – William Combe (1741–1823);
- A Beautiful and Unfortunate Young Lady – Thomas Sedgwick Whalley (1746–1828).

Про маскувальну функцію можна говорити і стосовно сучасних псевдонімів, як One2many, NeoAuthor, txt.txt та інші, що з'явилися внаслідок поширення Інтернет-технологій і створення цифрових письменницьких спільнот [45, с. 70].

Отже, англomовна письменницька псевдонімія постає як складна багатовимірна система, що виконує комплекс взаємопов'язаних функцій, ідентифікаційної, диференційної, текстотвірної, експресивної, комунікативної, маркетингової, маскувальної. Ідентифікаційна функція виявляється у здатності псевдоніма визначити екзистанційний статус автора, якому він належить, у той час, як диференційна функція уточнює цей статус за допомогою додаткових подробиць про нього. Вона скерована на фокалізацію таких характеристик авторської особистості, як національна, професійна, гендерна, ідеологічна, релігійна приналежність письменника та ін. Текстотвірна функція псевдоніма виявляється у його здатності вступати в семантичну взаємодію з назвою твору та його тематикою, формуючи цілісне смислове поле. Експресивна функція псевдонімів виявляє їх здатність до оригінального емотивно-оцінного створення образу автора. Евфонічна функція англomовних письменницьких псевдонімів визначає їх милозвучність. Короткі, милозвучні письменницькі псевдоніми сприяють більш ефективній взаємодії між автором і читачем, а з часом можуть повністю витіснити реальне ім'я з публічної

свідомості. Маркетингова функція письменницьких псевдонімів актуалізується в умовах масового книговидання, де ім'я автора стає елементом бренду. Вибір псевдоніма може бути зумовлений прагненням підвищити комерційну привабливість творів, розширити читацьку аудиторію або адаптувати ім'я до очікувань ринку. Маскувальна функція письменницьких псевдонімів пов'язана із здатністю приховувати реальні імена їх авторів і є типовою для більшості досліджуваних одиниць.

2.3. Труднощі та способи перекладу

Оскільки значна кількість англомовних письменницьких псевдонімів слугують не тільки засобами номінації авторів, яким вони належать, але й мають значну додаткових змістів, переклад цих одиниць є одним із найскладніших серед інших власних назв, на що зокрема вказують науковці [17, с. 38; 44, с. 44; 66, с. 127]. Так, наприклад, на відміну від офіційних антропонімічних назв, таких як прізвище, ім'я, по-батькові, письменницькі псевдоніми можуть містити оцінні апелятиви, базуватися на прецедентних іменах та алюзіях, утворюватися на графічних перетворень, мати певне національно-культурне забарвлення тощо.

Специфіка перекладу англомовних письменницьких псевдонімів визначається також особливостями їх форми та значення, жанровими характеристиками текстів, до яких вони належать. Ці фактори, поряд із розбіжностями мови перекладу та оригіналу, й зумовлюють складнощі міжмовного відтворення аналізованих нами одиниць. Подолання подібних складнощів пов'язують із вибором стратегії перекладу та залученням тих його способів або певних перекладацьких дій, які дозволяють реалізувати її.

Зауважимо, що поняття «стратегія перекладу» було введено до термінологічного апарату перекладознавства німецьким науковцем,

професором Бременського університету Х. Крінгсом [55, с. 157]. При цьому Х. Крінгс розмежовував такі поняття, як макростратегія та мікростратегія перекладу.

У той час, як під макростратегією науковець розумів методи вирішення завдань, поставлених перекладачем перед собою, поняття мікростратегії Х. Крінгс розглядав, як наявність способів вирішення певного, конкретного перекладацького завдання [55, с. 160]. Таким чином, перекладацька мікростратегія вважалася науковцем не чим іншим, ніж алгоритмом певних дій перекладача, які складають стратегію перекладу певного тексту, уривку, фрагменту, його одиниць. Що конкретно необхідно здійснити перекладачеві для вирішення конкретного перекладацького завдання, Х. Крінгс так і не визначив.

У зв'язку з вищезазначеним вважаємо необхідним розмежувати поняття перекладацька стратегія та перекладацькі дії, під якими розуміють «комплекс перекладацьких рішень, впроваджених у сам процес перекладу задля його адекватного здійснення» [27, с. 114]. Стратегія ж перекладу означає не щось інше, як алгоритм дій перекладача, який він свідомо розробляє експериментальним шляхом для кожного конкретного перекладу. Подібний алгоритм дій пов'язаний із з'ясуванням способів перекладу мовних одиниць, перекладацьких трансформацій, задіяних для їх відтворення.

Термін «стратегія перекладу може позначати і принципові підходи до вирішення окремих проблем (як треба перекладати) у межах загального завдання перекладу. Деякі перекладознавці говорять у зв'язку з цим про «загальну стратегію подолання буквалізмів та знаходження оптимального варіанту перекладу» [12, с. 72], про «стратегію перекладацького рішення» (тобто, як треба приймати рішення) [4, с. 88], або ж про «стратегії, що забезпечують ефективний розподіл когнітивних можливостей перекладача та запобігають надлишку словесної інформації» [32, с. 82].

З іншого боку, словосполучення «стратегія перекладу» використовується для позначення загальних перекладацьких підходів при перекладі. Наприклад, «стратегія девербалізації» – це концентрація на змісті викладу більш, ніж на її формі [68, с. 35]. Перекладознавці говорять також про «стратегію імпровізації» [59, с. 190], «стратегії поетичного перекладу» [18, с. 44] тощо. Базуючись на суб'єктивних цільових установках, виокремлюють також стратегію буквального та вільного перекладу [29, с. 72], «стратегію жанрової поетичної стилізації» [44, с. 82], «стратегії форенізації та доместикації» [17, с. 54–55; 59, с. 182; 60, с. 111; 63, с. 111–112; 64, с. 122–123; 67, с. 111] тощо.

Застосування стратегії форенізації передбачає максимально можливе збереження автентичності вихідного тексту або його одиниць у перекладі. Визначена стратегія дозволяє зробити впізнаваним іншомовне походження тексту чи його одиниць, зберегти «елементи» чужої культури, не вдаючись до адаптацій, перетворень, необхідних для повної ретрансляції в площину мови та культури іншомовного адресата, якому призначено переклад. Подібні адаптації та перетворення не є повністю виключеними, але максимально мінімізованими, оскільки без їх вживання перекладена інформація не буде зрозуміла адресату. Реалізації стратегії форенізації сприяють різні види транскодування, калькування, окремі перестановки компонентів складних одиниць і елементів тексту [17, с. 54].

На противагу визначеній стратегії, стратегія доместикації сприяє максимальній адаптації тексту оригіналу до норм мови перекладу та його розуміння іншомовним адресатом. Адаптація до потреб адресата може передбачати внесення тих змін перекладачем, які не спотворюють і не викривляють зміст до невпізнаності. Для наближення його до потреб адресата перекладач може замінити реалії функціональними аналогами, спрощувати або замінювати складні або нетипові синтаксичні конструкції, змінювати структуру висловлювань, прибирати алюзії, топоніми або будь-які інші

одиниці, що є неважливими або не запобігають цілісності та адекватності відтворення інформації вихідного тексту [17, с. 55]. Вибір стратегії перекладу або їх поєднання, яке може бути фрагментарним, залежить від типу тексту, адресата, для якого здійснюється переклад, майстерності та комунікативних намірів перекладача і самої ситуації перекладу.

Англомовні письменницькі псевдоніми, як і будь-які інші антропонімічні одиниці, перекладаються, в першу чергу, транскодуванням, коли «звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу» [13, с. 282]. Транскрипція є різновидом транскодування, коли «літерами мови перекладу передається звукова форма слова вихідної мови», наприклад:

- George Orwell – Джордж Орвел,
- Lemony Snicket – Лемоні Снікет,
- Ellery Queen – Елері Квін,
- Ocean Vuong – Оушен Вуонг,
- Ellis Bell – Елліс Белл,
- Lee Roberts – Лі Робертс,
- Charles Edmonds – Чарльз Едмондс,
- Mickey Spillaine – Міккі Спіллейн,
- Nicholas Blake – Ніколас Блейк,
- Pierce Brown – Пірс Браун,
- Lewis Carrol – Льюїс Керолл,
- Edmund Crispin – Едмунд Кріспін,
- Vernon Lee – Вернон Лі,
- Rick Riordan – Рік Ріордан,
- Dan Brown – Ден Браун,
- Rebecca West – Ребекка Вест,
- Ellis Peters – Еліс Пітерс,
- Victoria Holt – Вікторія Голт.

Зауважимо, що при відтворенні англомовних письменницьких псевдонімів засобами української мови транскрибування може поєднуватися з або виконуватися транслітерацією, що є «передачею слова вихідної мови по літерах» [13, с. 282], наприклад:

- *Storm Jameson* – *Сторм Джеймсон*,
- *Upile Chisala* – *Унілі Чісала*,
- *Herblock* – *Херблок*,
- *Leslie Charteris* – *Леслі Чартеріс*,
- *Nikita Gill* – *Нікіта Гіл*,
- *Maxwell March* – *Максвелл Марч*.

Вживаним при перекладі англомовних письменницьких псевдонімів є і адаптивне транскодування, «коли форма слова в вихідній мові дещо адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу» [13, с. 282], наприклад:

- *Stendhal* – *Стендаль*,
- *Suzanne Collins* – *Сюзанна Коллінз*,
- *Baroness Orczy* – *Баронеса Орці*,
- *Andrew North* – *Ендрю Норт*,
- *Loren D. Estleman* – *Лорен Д. Естлман*,
- *John Stephen Strange* – *Джон Стівен Стрейндж*.

Зауважимо, що застосування різних видів транскодування при перекладі письменницьких псевдонімів, що є пропріальними одиницями, дозволяє вказати на їхнє іншомовне походження україномовному адресату. Компонент Jr., що входить до складу англомовних письменницьких псевдонімів, відтворюється повною формою відповідника, який існує в українській мові:

- *James Tiptree Jr.* – *Джеймс Тіптрі-молодший*,
- *Andreas Rivetus Jr.* – *Андреас Райветус-молодший*,
- *Roland Quiz Jr.* – *Роланд Квіз-молодший*.

Лексема *junior* використовується в англомовних письменницьких псевдонімах використовується і в повній своїй формі, перекладаючись також повним україномовним відповідником, що додається до прізвища та пишеться через дефіс, зокрема:

- John Bunyan, Junior (William Arnot, 1808–1875) – Джон Баньян-молодший,
- Democritus Junior (Robert Burton, 1577–1640) – Демокрит-молодший,
- Burton Junior (Charles Lamb, 1775–1834) – Бартон-молодший,
- Orpheus Junior (William Vaughan, 1577–1641) – Орфей-молодший.

Скорочення *Sr.*, як і повна форма *senior*, не використовується за нашими спостереженнями в англомовних письменницьких псевдонімах.

Зауважимо також, що різноманітні скорочення, які вживаються в англомовних письменницьких пропріативних псевдонімах, відтворюються, як правило, також скороченими одиницями мови перекладу. Для правильного відтворення скорочених ініціалів при цьому необхідно знати їх походження, наприклад:

- E. V. Ronald – Е. В. Рональд – Ronald Ernest Barker (1920–1976);
- S. J. Simon – С. Дж. Саймон – Simon Jasha Skidelsky (1904–1948);
- M. E. Francis – М. Є. Френсіс – Mary Elizabeth Blundell (1859–1930);
- J. H. Gatty – Дж. Г. Геті – Juliana Horatia Ewing (1841–1885);
- J. J. Coupling – Дж. Дж. Коуплінг – John Robinson Pierce (1910–2002).

Скорочення від імен та прізвищ також передаються українською мовою відповідними скороченнями, утвореними різними видами транскодування:

- Stancliffe – Стенкліф – Stanley Clifford (1902–1979);
- Rodo – Родо – Robert Downing (1914–1975);
- Elhegos – Елгелос – Elbridge Henry Goss (1830–1908);
- Ebn Osn – Ебн Осн – Benjamin Stephenson (1768–1822).

Псевдоніми, утворенні лише ініціальними літерами, а також літерами із графічними позначеннями, як правило, не відтворюються буквально. Замість

них пишеться реально перекладене тим чи іншим видом транскодування ім'я та прізвище автора, якому належить псевдонім, оскільки літери не несуть ніякого змістового навантаження для адресата перекладу, зокрема:

- A.L.O.E. (A Lady of England) – Charlotte Maria Tucker (1821–1893) – Шарлотта Марія Такер;

- R*** C*** – Richard Challoner (1691–1781) – Річард Чаллонер;

- E*** F*** – Eleanor Fenn (1743–1813) – Елеонор Фенн;

- B. N_ – Barbara Hofland (1770–1844) – Барбара Хофланд.

Як правило, оригінальне написання зберігають письменницькі псевдоніми, що містять:

- графічні деформації (Ssilence, NNNicKK);

- файлові маркери (txt.txt, index.html);

- цифри та альфанумерику (K1ng, Poet_2025).

Подібні псевдоніми з'явилися внаслідок розвитку Інтернет-технологій, онлайн-культури і цифрових спільнот, в тому числі й письменницьких. Авторство подібних псевдонімів встановити, як правило, не можливо, що й зумовлює збереження їх оригінального написання при необхідності іншомовного відтворення творів їх авторів.

Канонічні письменницькі псевдоніми можуть також зберігати свою оригінальну форму у перекладених наукових, медійних і маркетингових текстах для підтримки авторського бренду. Це стосується не тільки класичних, але й відомих письменників сучасності, які використовують псевдоніми: Stephen King (Richard Bachman), Mira Grant (Seanan McGuire), J. K. Rowling (Joanne Rowling), Anne Rice (Howard Allen O'Brien), Lemony Snicket (Daniel Handler) та ін.

Апелятивні письменницькі псевдоніми англійської мови походять від її загальноживаних слів, що передбачає можливість використання еквівалентних одиниць для їх перекладу, зокрема:

- Wayfarer – Abner Cosens (1840–1910) – Мандрівник;

- A Lover of All Mankind – Daniel Taylor (1738–1816) – Людинолюбець.

Псевдоніми, що складаються з кількох апелятивних компонентів відтворюються калькуванням, наприклад:

- An Old Farmer – John Lowell (1769–1840) – Старий Фермер;

- Radical Reformer – Richard Cobden (1804–1865) – Радикальний Реформатор.

Апелятивні письменницькі псевдоніми відтворюються також транскодуванням, наприклад:

- Credo – John Creasey (1908–1973) – Кредо;

- Scolorax – Maurice Harold Grant (1872–1962) – Сколопакс.

Переклад англійських письменницьких псевдонімів, що містять і апелятивні, і пропріальні компоненти, може здійснюватися комбінованим способом, наприклад:

- John Ploughman – Charles Haddon Spurgeon (1834–1892) – Джон Плугатар;

- Brother Abraham – Richard King (1748–1810) – Брат Абрагам;

- Reverent John Beschter – Anthony Kohlman (1771–1836) – Преподобний Джон Бештер.

Наведені приклади свідчать про те, що апелятивні компоненти англійських письменницьких псевдонімів перекладаються за допомогою українських еквівалентів (Ploughman – Плугатар, Brother – Брат, Reverent – Преподобний), у той час, як їх пропріальні компоненти передаються транскодуванням (John – Джон, Abraham – Абрагам, John Beschter – Джон Бештер).

Зауважимо також, що не завжди апелятиви, які входять до складу письменницьких псевдонімів англійської мови перекладаються еквівалентами. Збереження іншомовної передачі, забезпечене стратегією форенізації, здійснюється шляхом застосування транскодування і апелятивних, і пропріальних компонентів, зокрема:

- Robert L. Pike – Robert Lloyd Fish (1912–1981) – Роберт Л. Пайк;
- Timothy Timbertoe – Samuel Foote (1720–1777) – Тімоті Тімбертоу.

Перевага транскодування над іншими із проаналізованих нами способів перекладу англомовних письменницьких псевдонімів свідчить про домінування стратегії форенізації у відтворенні визначених антропонімічних назв засобами української мови.

Таким чином, вибір стратегії та способів перекладу англомовних письменницьких псевдонімів залежить від їх формальних і семантичних характеристик, жанрів творів, до якого вони належать, адресата, якому вони спрямовані. Застосування стратегії форенізації при відтворенні визначених антропонімічних назв англійської мови засобами української дозволяє підкреслити їх іншомовне походження, у той час, як стратегія доместикації сприяє передачі вказаних назв за допомогою загальновідомих для іншомовного адресата одиниць загальноживаної лексики. Вибір способу перекладу вказаних одиниць залежить не тільки від їх форми, але й від типу їх компонентного складу. Пропріальні псевдоніми, що містять виключно власні назви, відтворюються різними видами транскодування (транскрипції, транслітерації, адаптивного транскодування та поєднання визначених способів). Апелятивні письменницькі псевдоніми англійської мови передаються своїми україномовними еквівалентами та їх калькуванням, а також за допомогою транскодування. Апелятивно-пропріальні псевдоніми відтворюються або комбінованим способом, тобто за допомогою транскодування та перекладацьких еквівалентів, або виключно шляхом транскодування. Домінування стратегії форенізації при перекладі англомовних письменницьких псевдонімів підтверджується переважним використанням різних видів транскодування для їх передачі українською мовою.

ВИСНОВКИ

Псевдонім є додатковим ім'ям, різновидом антропоніму, що вживається у професійній або творчій сфері для ідентифікування автора. Формування псевдонімії розпочалося з появою додаткових імен, які надавали людині з містичних або сакральних уявлень у давнину. Проникнення псевдонімії в сферу художньої літератури, зокрема латиномовної та англійської, що відбулося в період Середньовіччя, запобігло переслідуванням авторів критичних творів з боку представників церкви та влади. Подальший розвиток англійської псевдонімії у сфері письменництва зумовлений низкою екстралінгвальних факторів, пов'язаних не тільки з ідентифікацією авторства, але з іміджуванням самих авторів та їх творів, необхідністю приховування їх імен, літературною традицією тощо.

Статус псевдоніма як мовної одиниці зумовлений його диференційними характеристиками, що виявляються при порівняльному аналізі з іншими антропонімами. Так, на відміну від прізвищ, що надаються людині іншими за її рисами зовнішності, характеру, родом діяльності або будь-якими іншими соціальними проявами, псевдоніми є свідомо обраними самономінаціями, інституційно закріпленими в комунікації. Відрізняються псевдоніми й від нікнеймів – неофіційних, здебільшого побутових і віртуальних самоназв індивідів. Відсутність тотожності прецедентним іменам виявляється в тому, що псевдоніми належать конкретним особистостям, у той час, як прецедентні імена вживаються у текстах з метою актуалізації певної історичної, соціокультурної та іншої інформації.

Розвиток науки про мову та її окремих дисциплін, зокрема ономастики, сприяв теоретичному осмисленню різних типів власних імен загалом та появи численних класифікацій псевдонімів зокрема. За критеріями співвіднесення з реальними іменами вони поділяються на ті, що мають зв'язок із ними, та ті, які не мають цього зв'язку. За категоріально-семантичними ознаками одиниць, від

яких вони походять, розрізняють ейдоніми, етніоніми, геоніми, фреоніми, титлоніми, гетероніми, зооніми, орнітоніми, фітоніми, героніми, хроматоніми, псевдоніми, що позначають іншу гендерну приналежність.

Приналежність до власних або загальних назв псевдонімів дозволяє поділити їх на пропріальні, що базуються на власних назвах, апелятивні, утворені від загальних назв, а також пропріально-апелятивні, що містять і загальні, і власні назви одночасно. Мотиви створення псевдонімів визначають наявність захисних, іміджетвірних, а також тих псевдонімів, що були створені задля милозвучності. Псевдоніми розрізняються і за сферами функціонування.

Аналіз будови та семантики англомовних письменницьких псевдонімів дозволяє розподілити їх на слова та словосполучення, визначивши при цьому способи їх утворення. Прості кореневі псевдоніми утворено на основі власних імен. Більшість афіксальних псевдонімів представлені суфіксальними, сформованими від антропонімів, топонімів, а також апелятивів на позначення професій або роду діяльності. Їх існування свідчить про морфологічний спосіб творення одиниць англомовної письменницької псевдонімії. Морфолого-синтаксичний спосіб її творення, представлений словоскладанням, виявляється в композитних псевдонімах, що складаються з двох коренів або основ. Скорочення, представлені абрєвіатурами, усіченнями, літерними позначеннями авторів, також визначають морфолого-синтаксичний спосіб творення англомовної письменницької псевдонімії.

Значна кількість словосполучень, що складаються зокрема із двох та трьох компонентів, свідчить про синтаксичний спосіб формування одиниць письменницької псевдонімії англійської мови. З'явилися в ній у різні часи й латинські, французькі, німецькі, іспанські запозичення. Семантичні аспекти її формування пов'язані із процесами онімізації загальноживаних слів та трансонімізації інших власних назв, зокрема топонімів, урбанонімів, прізвищ. Подібні одиниці дозволяли вказати на походження, професійний, соціальний та інший статус авторів псевдонімів, схарактеризувати їх

вподобання, світоглядні позиції тощо. Псевдоніми із образними характеристиками з'явилися в результаті метафоричного та метонімічного переосмислення значення апелятивів. Формування англомовних письменницьких псевдонімів здійснюється і на основі графічних перетворень. Більшість англомовних псевдонімів утворено комбінованим способом, наприклад: синтаксичним і морфологічним (афіксація), синтаксичним і морфолого-синтаксичним (скорочення) тощо.

Функційний потенціал англомовної письменницької псевдонімії визначається здатністю її одиниць виконувати певні функції. Про ідентифікаційну функцію свідчить здатність псевдонімів позначити ексистанційний статус їх авторів, а диференційна функція надає можливість надати додаткові подробиці про них, зокрема такі, як національна, професійна, гендерна, ідеологічна, релігійна приналежність письменника тощо. Текстотвірна функція виявлена можливістю семантичної взаємодії псевдоніма з назвою художнього твору, а також його тематикою. Експресивна функція псевдоніма сприяє створенню емоційного образу автора. Евфонічна функція виявляє милозвучність псевдоніма. Маркетингова функція зумовлена необхідністю авторського псевдоніма стати популярним, бути елементом бренду, розширити читацьку аудиторію його творів. Оскільки більшість письменницьких псевдонімів стають засобами приховування імен авторів, яким вони належать, це дозволяє говорити про маскувальну функцію цих одиниць.

Труднощі перекладу англомовних письменницьких псевдонімів зумовлені своєрідністю їх ономастичної природи, будовою, семантикою, перекладацькою традицією їх відтворення, вибором стратегії їх іншомовної передачі перекладачем. Застосування стратегії форенізації дозволяє вказати їх іншомовне походження, а стратегія доместикації сприяє передачі їх змісту засобами мови перекладу. Пропріальні псевдоніми відтворюються виключно транскодуванням, у той час, як апелятивні та пропріально-апелятивні

письменницькі псевдоніми англійської мови перекладаються також своїми україномовними еквівалентами, а також калькування. Домінування транскодування при передачі всіх визначених типів псевдонімів свідчить про переважне використання стратегії форенізації у їх перекладі. Перспективи подальших досліджень пов'язуємо з вивченням лінгвокультурологічних характеристик письменницьких псевдонімів, що виникли у різних варіантах англійської мови, а також порівняльним аналізом із семантичних особливостей.

SUMMARY

The MA degree paper provides a comprehensive linguistic and translational analysis of English literary pseudonyms as a distinctive subclass of onymic units functioning in the sphere of fiction. The research is conducted at the intersection of several linguistic disciplines – Onomastics, Antroponymics, Functional Linguistics, and Translation Studies – and aims to explore the structural-semantic, functional characteristics, as well as ways of forming and translating of English literary pseudonymic nomination.

The topicality of the research is predetermined by the role of English literary pseudonyms in authorial linguistic identity, importance of understanding of ways and mechanisms of their forming, as well as strategies and ways of their translating into the Ukrainian language.

The object of the MA paper is English literary pseudonyms.

The subject matter of the research is structural-semantic peculiarities, ways of forming and translating, as well as functions of English literary pseudonyms.

The material of the research is 900 English literary pseudonyms chosen from dictionaries and glossaries of pseudonymic units.

The theoretical importance of the study lies in its contribution to the theory and practice of Proper Name and Translation Studies.

The practical relevance is evident in the applicability of the results of the research in practical courses in Theory and Practice of Translation, Literary Studies, half-courses in Onomastics and Antroponymics, as well as in doing research, compiling of dictionaries.

The novelty lies in the fact that for the first time the analysis of the history of development of English literary pseudonymy is carried out in it. For the first time complex analysis of their ways of forming and translating is also made in the research.

Topicality, object, subject, the material of the research, its tasks, novelty, as well as theoretical and practical importance are revealed in the introduction of the paper.

The first chapter of the MA degree paper outlines the theoretical and methodological basis of pseudonym studies, focusing on definitions of pseudonyms, their linguistic status, classifications, as well as historical evolution of pseudonymics in general and in the sphere of literature of the Anglophone world in particular. Methodologically, the study draws on descriptive, deductive, inductive analysis, as well as structural, semantic, part of speech, derivative, functional and translating analysis. Stages of MA degree paper and its complex methodology help to fulfil its tasks.

The second chapter of the MA degree paper focuses on the analysis of English literary pseudonyms in terms of their structural and semantic peculiarities, ways and mechanism of forming, functioning, translating. Structural types of English literary pseudonyms are revealed. Morphological, morphological-syntactic, syntactic and semantic ways of their forming are analysed. It is demonstrated that literary pseudonyms are not merely alternative identifiers but semantically saturated linguistic units. These units are examined through a typological lens, differentiating between proprial pseudonyms (based on proper names), appellative pseudonyms (originated from common names), and hybrid forms that combine both names. Functional potential, as well as difficulties and ways of their translating are characterized in the chapter.

The basic theoretical and practical results are presented in the Conclusions of the paper. The research of lingvocultural peculiarities of English literary pseudonyms is considered to be a perspective of our further research.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богдан С. К. Мовна особистість письменника та псевдонім // Філологічні дослідження. 2023. Вип. 20. С. 112–120.
2. Бучко Д. Г. Ономастичні одиниці та їх функції в мові. Тернопіль : Підручники і посібники, 2015. 224 с.
3. Гапченко О. А. Прецедентні імена в індивідуальному лексиконі білінгва // Science and Education a New Dimension. Philology. 2019. VII (59). Issue 195. P. 15–18.
4. Гармаш Л. П. Стратегічні підходи до формування перекладацьких рішень // Вісник Харківського національного університету. Серія: Філологія. 2015. Вип. 512. С. 85–96.
5. Гладка В. А. Метонімія і метафора: питання диференціації понять // Закарпатські філологічні студії. 2021. № 35. Вип. 1. С. 71–75.
6. Гнатюк Л. П. Псевдонім як засіб авторської репрезентації // Актуальні проблеми філології. 2022. Вип. 15. С. 78–86.
7. Гончаренко М. В. Апелятивні псевдоніми в українській літературі // Вісник філології. 2021. № 2. С. 55–63.
8. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень : навч. посібник. Харків: НТУ «ХП», 2009. 142 с.
9. Давиденко В. І. Вступ до ономастики. Київ : Либідь, 2002. 224 с.
10. Даниленко Л. І. Онімізація загальних назв у псевдонімній системі // Мовознавство. 2021. № 5. С. 41–49.
11. Єрмоленко С. Я. Мовна особистість в умовах сучасних культурних трансформацій // Мовознавство. 2023. № 1. С. 3–10.
12. Кальниченко О. А. Теорія перекладу : посібник. Харків : Вид-во НУА, 2020. 126 с.

13. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово–стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
14. Карпенко О. Ю. Про методологію та методику ономастики як науки // Записки з українського мовознавства. 2009. Т 18. С. 292–289.
15. Карпенко О. Ю. Про літературну ономастику та її функціональне навантаження // Записки з ономастики. 2005. Вип. 9. С. 68–74.
16. Карпенко О. Ю. Псевдонім як різновид антропоніма // Записки з ономастики. 2005. Вип. 9. С. 45–53.
17. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ : Видавництво Київського Університету, 1971. 130 с.
18. Коваль М. С. Літературний переклад і міжкультурна комунікація. Львів : ЛАДО, 2019. 248 с.
19. Космеда Т. А. Дискурс і ідентичність: власні імена та псевдоніми // Вісник ЛНУ. 2023. № 9. С. 58–67.
20. Кравченко Н. О. Письменницька ідентичність і мовний псевдонім // Вісник КНУ. Філологія. 2022. № 2. С. 53–61.
21. Кузьменко Т. В. Семантичні процеси в творенні псевдонімів та власних назв // Філологічні студії. 2012. Вип. 6. С. 55–63.
22. Купельник В. Д. Категоріально-семантичні характеристики псевдонімів // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки. 2018. Вип. 10. С. 32–39.
23. Куц Е. О., Житнікова А. А. Лінгвальний статус псевдоніма / Тиждень науки-2025. Гуманітарний факультет : тези доповідей науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 14–18 квітня 2025 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 108. URL : https://old.zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2025/conf/3.1/TN_GF_2025.pdf (дата звернення: 20.12.2025).

24. Кушч Е. О., Житнікова А. А. Лінгвальний статус та види антропонімів. *Актуальні проблеми дискурсології, перекладознавства та методики викладання: тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 21 листопада 2025 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 242–243.

25. Матвієнко С. Г. Лінгвістична система антропонімів і псевдонімів // *Наукові записки УжНУ*. 2025. № 5. С. 89–98.

26. Мельник О. В. Псевдонім як символ художньої ідентичності // *Філологічні виміри*. 2025. № 2. С. 47–58.

27. Мельничук І. В. Перекладацькі дії як операційні одиниці перекладу // *Науковий вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2012. Вип. 27. С. 112–121.

28. Мороз О. М. Псевдонім як одиниця презентації дійсності // *Мовознавчий вісник. Збірник наукових праць*. 2012. Вип. 14–15. С. 141–147.

29. Павленко О. Г. Художній переклад як предмет теоретичної рефлексії // *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2012. № 7. С. 68–80.

30. Павликівська Н. М. Псевдонімія як антропонімна категорія // *Філологічний дискурс*. 2019. Т. 5. № 21. С. 45–53.

31. Петренко О. І. Псевдоніми як модальність художньої ідентичності // *Філологічні обрії*. 2023. № 11. С. 101–109.

32. Петриченко О. М. Когнітивний підхід до аналізу мовних стратегій перекладу // *Записки з перекладознавства*. 2019. № 3. С. 78–90.

33. Петрова О. В. Принципи і мотиви номінації в українській і німецькій псевдонімії // *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. 2001. Вип. 37. С. 57–60.

34. Радевич-Винницький М. В. Власні назви як культурний знак. Львів : Світ, 2017. 216 с.

35. Русанівський В. М. Ідентичність автора: антропонімічні та псевдонімі стратегії // Вісник філології. 2022. № 3. С. 23–34.
36. Савченко О. І. Типи аббревіатур та їх семантична інтерпретація // Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки. 2004. Вип. 59. С. 83–99.
37. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми: Підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
38. Семенюк О. А. Псевдонім як елемент авторської стратегії письменника // Науковий вісник ХНУ. 2021. № 4. С. 121–127.
39. Сидоренко І. П. Соціолінгвістичні особливості англомовних нікнеймів у віртуальних комунікаціях // Студії з мовознавства. 2022. № 3. С. 80–94.
40. Скляренко О. Типологічна ономастика. Одеса : Астропринт, 2012. 413 с.
41. Скорбач Т. В. Типологія літературних псевдонімів у ХХІ столітті // Філологічні науки. 2021. № 2. С. 89–95.
42. Соприкіна В. І. Псевдоніми сучасних митців: семантика та моделі // Науковий вісник Ужгородського університету. 2021. № 45. С. 415–420.
43. Тараненко О. О. Псевдоніми та художній дискурс : функції та зміст // Записки НТУ. 2024. № 12. С. 77–88.
44. Фоміна Л. В. Особливості перекладу художніх творів. Львів : Літопис, 2019. 124 с.
45. Шевченко Н. І. Псевдоніми в інтернет-культурі: ономастичний підхід // Українська мова й культура. 2023. № 6. С. 66–74.
46. Algeo J. Pseudonyms and Nicknames // Names. 1985. Vol. 33. № 4. P. 210–219.
47. Ciuraru C. Nom de Plume: A Literary History of Pseudonyms, Secret Identities, and the Hidden Lives of Famous Authors. New York : Harper Perennial, 2012. 400 с.

48. Cohen W. A History of European Literature: The West and the World from Antiquity to the Present. Oxford : Oxford University Press, 2017. 612 p.

49. De Pourcq M., Levie S. European Literary History: An Introduction. London : Routledge, 2018. 392 p.

50. Ferry A. Anonymity: The Literary History of a Word. *New Literary History*. 2002. Vol. 33. № 2. P. 22–31.

51. Fowler A. *Literary Names: Personal Names in English Literature*. Oxford : Oxford University Press, 2012. 283 p.

52. Griffin R. J. *The Faces of Anonymity: Anonymous and Pseudonymous Publication from the Sixteenth to the Twentieth Century*. New York : Palgrave Macmillan, 2003. 260 p.

53. Haynes J. E. *Pseudonyms of Authors; Including Anonyms and Initialisms*. Detroit : Gale Research Co., 1969. 112 p.

54. Heymann L. N. The Birth of the Authoronym: Authorship, Pseudonymity and Trademark Law // *Notre Dame Law Review*. 2005. Vol. 80. № 4. P. 1377–1449.

55. Krings H. P. Was in den Köpfen von Übersetzern vorgeht: eine empirische Untersuchung zur Struktur des Übersetzungsprozesses an fortgeschrittenen Französischlernern. Bremen : GNV, 1986. 570 S.

56. McHugh K., Scott I. *Pen Names*. Oxford : Bodleian Library Publishing. Oxford, 2025. 160 p.

57. Nuessel F. H. *The Study of Names: A Guide to the Principles and Topics*. Westport, CT: Greenwood Press, 1992. 152 p.

58. Room A. *Naming Names: Stories of Pseudonyms and Name Changes with a Who's Who*. Jefferson, North Carolina : McFarland, 1981. 349 p.

59. Schaffner C. *Translation and Interpreting Strategies // The Translator*. 1998. Vol. 4. Issue 2. P. 179–206.

60. Sternberg R. J. *Strategies in Translation*. Amsterdam : John Benjamins, 1997. 219 p.

61. Stone O., Kuznick P. The Untold History of the United States. N. Y. : Gallery Books, 2013. 784 p.
62. Stonehill C. A. Anonyma and Pseudonym. Boston : Longwood Press, 1977. 388 p.
63. Toury G. Descriptive Translation Studies and Beyond. Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 1995. 366 p.
64. Venuti L. The Translator's Invisibility: A History of Translation. London : Routledge, 2008. 319 p.
65. Wilson S. The Means of Naming: A Social and Cultural History of Personal Naming in Western Europe. London : UCL Press, 1998. 290 p.
66. Xu J. Dialogues on the Theory and Practice of Literary Translation. London : Routledge, 2020. 252 p.
67. Ye Tian. Translating Nations. Culture, Soft Power, and the Belt and Road Initiative. London : Routledge, 2024. 250 p.

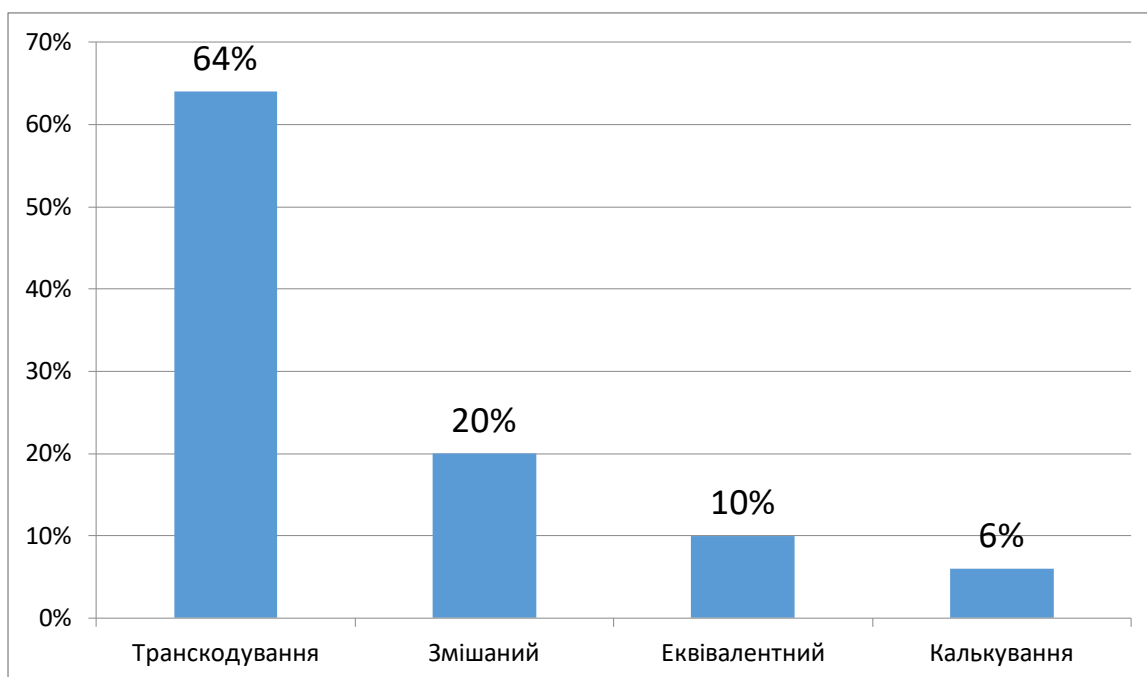
ПЕРЕЛІК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

68. Англо-український словник особових імен / [уклад. І. В. Корнієнко]. Київ : Перун, 2001. 416 с.
69. Горбачук В. В. Англо-український словник особових імен. Київ : Наукова думка, 1997. 256 с.
70. Гороть Є. І. Англо-український словник. Вінниця : Нова книга, 2006. 1700 с.
71. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка]. К. : ВЦ „Академія”, 2007. 752 с.
72. Atkinson F. Dictionary of Literary Pseudonyms: A Selection of Popular Modern Writers in English / 3-d ed. London : Clive Bingley, 1982. 305 p.
73. Baldick C. The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms. Oxford : Oxford University Press, 2001. 624 p.

74. Cambridge Advanced Learner's Dictionary / 4-th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2013. 1856 p.
75. Carty T. J. A Dictionary of Literary Pseudonyms in the English language. 2nd ed. London: Mansell, 2000. 844 p.
76. Cuddon J. A. A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory / 5-th ed. Oxford : Wiley-Blackwell, 2013. 808 p.
77. Cushing W. Initials and Pseudonyms: a Dictionary of Literary Disguises. New York : T.Y. Crowell & Co., 1885. 603 p.
78. Oxford Dictionary of English Etymology / ed. by Ch. T. By Onions. Oxford : Oxford University Press Inc., 1986. 1312 p.
79. Peschke M. International Encyclopedia of Pseudonyms: Real Names / Wirkliche Namen / Vrais noms / Veri nomi / Nombres verdaderos. München : K. G. Saur, 2006. 391 p.
80. Room A. Dictionary of Pseudonyms: 13,000 Assumed Names and Their Origins. McFarland & Company, 2010. 530 p.
81. Sharp H. S. Handbook of Pseudonyms and Personal Nicknames. Metuchen, New Jersey : Scarecrow Press, 1972. 1104 p.
82. Schneider G. Handbuch der Bibliographie. Leipzig : K. W. Hiersemann, 1923. 544 s.

ДОДАТКИ**Додаток А**

Діаграма «Способи перекладу англомовних письменницьких псевдонімів українською мовою»

Додаток Б
Публікації за темою роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ТИЖДЕНЬ НАУКИ-2025
Гуманітарний факультет

Збірник тез доповідей щорічної
науково-практичної конференції серед студентів, викладачів, науковців,
молодих учених і аспірантів
14–18 квітня 2025 року

Електронне видання на DVD-ROM

Запоріжжя • НУ «Запорізька політехніка» • 2025

<i>Костенко Г. М., Гадушка Н. М.</i>	
Основи побудови науково-популярного дискурсу: вербальні та невербальні складові	103
<i>Дум К. А., Малишова А. Г.</i>	
Використання нейролінгвістичного програмування в англomовному медійному дискурсі	105
<i>Куц Е. О., Духновський К. О.</i>	
Лінгвальний статус реалії	107
<i>Куц Е. О., Житнікова А. А.</i>	
Лінгвальний статус псевдоніма	108
<i>Хомяк Л. В., Бондарева А. І.</i>	
Запозичення англійських термінів у німецьку науково-технічну літературу	109
<i>Леценко Г. А., Руденко В. О.</i>	
Емоційно-експресивна функція пісенного дискурсу	111
<i>Леценко Г. А., Литвинова В. М.</i>	
Локалізація відеоігор як ключовий елемент їхньої глобальної популярності	112
<i>Хавкіна О. М., Кара А. М.</i>	
Мультимодальність як провідна риса вебсайтів: лінгвальні аспекти ..	114

СЕКЦІЯ «МІЖКУЛЬТУРНА ТА ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ»

<i>Василенко Г. В.</i>	
The use of drama elements in foreign language teaching	116
<i>Брутман А. Б., Баулітій А. Г.</i>	
Language of resistance: the gender roles in war-related propaganda and their media coverage	118

2. Зорівчак Р. П. Статус реалії як перекладознавчого терміна [Текст] / Р. П. Зорівчак. – Львів : Літопис, 2007. – 256 с.

УДК 811.111'373.232.1

Куш Е. О.¹, Житнікова А. А.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-314м НУ «Запорізька політехніка»

ЛІНГВАЛЬНИЙ СТАТУС ПСЕВДОНІМА

Псевдоніми є соціально значущі одиниці, що є невід'ємною частиною будь-якої мови. Псевдоніми вивчаються у межах ономастики та антропоніміки. Вони відіграють важливу роль в літературному процесі, бо завдяки ним змінюють або приховують справжню ідентичність автори. Псевдоніми застосовуються з часів Античності у різних народів.

Псевдоніми є штучно створеними антропонімами, які зазвичай формуються за моделями природних іменувань, враховуючи мовні традиції та естетичні уподобання автора. Ці одиниці віддзеркалюють характерні ознаки особи та можуть нести інформаційне й емоційне навантаження. Їх використання є потужним інструментом для вираження індивідуальності, забезпечення конфіденційності та стимулювання творчого зростання, дозволяючи людині формувати свою публічну персону та створювати унікальний мистецький або професійний імідж, що відповідає її цінностям та інтересам.

Застосування псевдонімів дозволяє авторам експериментувати з літературними жанрами та стилістичними засобами, відкриваючи нові можливості для креативного самовираження. Завдяки псевдонімам, письменники можуть вільно змінювати образ, демонструвати різні аспекти своєї творчості та пристосовуватися до вимог аудиторії, що є особливо актуальним у багатогранному культурному середовищі сучасності.

Вживання псевдонімів часто виступає також стратегічною відповіддю на суспільні та культурні обмеження. У контекстах, де існує політична чи соціальна цензура, автори можуть обирати псевдонім для захисту своєї особистості, зберігаючи при цьому можливість висловлювати критичні погляди та передавати важливі меседжі.

Більше того, псевдоніми можуть виступати як ефективний інструмент для розбудови зв'язку між автором та аудиторією. Така енігматичність викликає інтерес, створює атмосферу загадковості і стимулює читача до глибшого занурення у творчість автора.

У контексті глобалізації та розвитку цифрових комунікацій псевдоніми набувають нових функцій, пов'язаних із захистом приватності та

формуванням віртуальних ідентичностей. Вони стають засобом побудови особистого бренду в інтернет-просторі, сприяючи встановленню контактів із широкою аудиторією та дозволяючи адаптуватися до різноманітних культурних середовищ, що підкреслює їхню актуальність як інструменту соціальної та професійної самореалізації.

УДК 811.112.2'373.46:811.111'373.46

Хом'як Л. В.¹, Бондарєва А. І.²

¹ викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-311 НУ «Запорізька політехніка»

ЗАПОЗИЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ У НІМЕЦЬКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ ЛІТЕРАТУРУ

У сучасному світі, в якому наука і технології розвиваються з неймовірною швидкістю, англійська мова відіграє провідну роль як мова міжнародного спілкування та обміну знаннями. Німецька науково-технічна література, як і багато інших, також зазнає впливу англійської мови, що проявляється в активному запозиченні англійських термінів. Г. Д. Авчиннікова та Н. В. Ставчук констатують, що з початку XXI століття, а особливо з 2020 року, явище запозичення англійських слів німецькою мовою досягло найвищого рівня інтенсивності з будь-коли зафіксованих [1, с. 11].

Причин для запозичень англійських термінів багато і вони очевидні: по-перше, англійська мова стала міжнародною мовою науки. У світі переважна більшість наукових публікацій виходять саме англійською мовою. По-друге, німецька мова часто не має власних аналогів англійським термінам і тому автоматично приймає оригінальний термін – адже саме його використовують у всіх міжнародних дослідженнях. Не останню роль відіграє і економія мови. Англійські терміни часто коротші і лаконічніші ніж німецькі (порівняйте: Download (6 літер) – Herunterladen (12 літер), або Update (6 літер) – Aktualisierung (13 літер)), а у наукових текстах, де дуже важлива стислість, такі скорочення стають справжнім порятунком.

Запозичення англійських термінів може відбуватися різними способами. Це може бути пряме запозичення – слово або вираз з англійської мови без змін переходить в німецьку, зберігаючи при цьому свою оригінальну форму, вимову та значення, наприклад: Computer (комп'ютер), Hardware (апаратне забезпечення), Software (програмне забезпечення), Byte (байт), Bit (біт), Cache (кеш-пам'ять), Setup-Programm (програма початкової установки), Firmware (мікропрограма), Download (завантаження) [2].

Запозичення може відбуватися також шляхом калькування. У цьому випадку англійське слово або вираз переноситься у німецьку мову шляхом

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»**

МАТЕРІАЛИ

**I Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДИСКУРСОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ»**

до 125-річчя

Національного університету «Запорізька політехніка»

21 листопада 2025 р.

**Запоріжжя
2025**

СТЕЦЕНКО Н. М., ПАСЛЄД В. О. Труднощі перекладу аудіовізуальних текстів	212
СУПОНІНА А. А., КУЗНЕЦОВА І. В. Лінгвістичні особливості англomовної терміносистеми моди	215
ХОЛОСТА О. В., КУЗНЕЦОВА І. В. Лінгвостилістичні особливості перекладу пісень гурту <i>Queen</i> українською мовою	217
ЯКИМЕНКО А. О., КУЗНЕЦОВА І. В. Лінгвістичні особливості англomовної терміносистеми психології	220
MOSIYEVYCH L., KURBATOVA T. Translation of English Multi-Component Terms in Hydropower Engineering into Ukrainian	222
PAVLENKO L., SUMA I. English as a Key Competence for Future Tourism Professionals	224

ЛІНГВОПОЕТИКА І СТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

АНДРЕЄВА І. О., ШИМЯНОВА М. В., МАКСЄВА М. М. Особливості ідіостилію художнього тексту (на матеріалі роману Шарлотти Бронте «Jane Eyre»)	229
БОГДАНОВА М. І. Компенсаційний механізм у конструюванні жіночої ідентичності: лінгвостилістичний аналіз оцінних прикметників у романі Шарлотти Бронте «Джейн Ейр»	231
ВЛАСЮК В. В. Мова як інструмент репрезентації травми у «словнику війни» / «wörter im krieg» Остапа Сливинського	234
ДЕЙНЕКА С. О. Поетика лімінальних просторів у римській п'єсі «Антоній і Клеопатра» Вільяма Шекспіра	236
КІС О. Я., СІРКО І. М. Історизм авторського мислення Роберта Сауті	239
КУЩЕ О., ЖИТНІКОВА А. А. Лінгвальний статус та види антропонімів	242
РІНИЛО О. І., СІРКО І. М. Жанр романтичної пісні у творчості Т. Мура	244
РУДЕНКО В. О., ЛЕЩЕНКО Г. А. Особливості англomовного пісенного дискурсу	246
САВКА С. В., ПІДГОРНА А. Б. До питання визначення жанру «Дарк роман»	249
СМОЛЬНИЦЬКА О. О. «Саломея» Оскара Вайлда французькою та англійською мовами (на матеріалі власного українського перекладу)	251
СОЛЯНИК Я. Є. Емоційно-оцінна функція синестетичної метафори в англomовному художньому дискурсі	256

УДК 81'373.23

Куш Е. О.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»

Житникова А. А.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЛІНГВАЛЬНИЙ СТАТУС ТА ВИДИ АНТРОПОНІМІВ

Ядерними елементами ономастичного простору будь-якої мови виступають антропоніми. Вони володіють усіма ознаками, притаманними власним іменам, тобто онімам. Антропоніми називають людиною, не приписуючи їй жодних якостей. Ці одиниці мають понятійне значення, яке вказує на те, що носієм антропоніма є людина, чоловік або жінка [1, с. 63].

Зазначимо, що в сучасній лінгвістиці не існує ані єдиного визначення антропонімів, ані їх єдиної класифікації. Так, наприклад, антропонімом вважається «власне ім'я, яке надано людині в якості знаку, за яким можна її розпізнати» [1, с. 62], «власне ім'я, яке може мати людина (або група людей), в тому числі і прізвище, прізвисько, псевдонім, криптонім, андронім, патронім» [2, с. 29]. У вказаному визначенні фактично наводиться класифікація антропонімів. Досить детальною є класифікація антропонімів, запропонована Т. С. Олійник, яка розрізняє особисті імена, прізвища, патроніми; андроніми; мононіми; прізвиська; псевдоніми; нікнейми; криптоніми; літературні антропоніми [3, с. 7].

Патронім є частиною родового імені, наданого людині по батькові (наприклад, *Басильович, Іванівна*). Андронім є видом імені жінки за іменем, прізвищем або прізвиськом її чоловіка (наприклад, *Кайданиха*). Мононім є повним ім'ям, що складається з одного слова (наприклад, *Платон*). Прізвисько є додатковим іменем, що надано людині іншими за його характерними рисами, поведінкою, зовнішністю (наприклад, *Зірен-голова*).

Псевдонім – це ім'я вигадане, що використовується людиною у публічній діяльності замість дійсного, наданого при народженні (наприклад, *Сандро Боттічеллі – АLESSАНДРО ФІЛІНЕНІ, Маршлін Монро – НОРМА ДЖИН БЕЙКЕР*). Нікнейм – псевдонім, що використовується в Інтернеті, блогах, форумах, чатах тощо. Криптонім – підпис під твором

замість імені автора, що не дозволяє ототожити його з тією чи іншою конкретною особою, іншими словами, ім'я, розраховане на те, щоб приховати справжнього автора твору. У разі успіху творів криптоніми найчастіше перетворюються в псевдоніми (*Б. Акунін – Григорій Чартишин*) [8, с. 8–9]. У зв'язку з цим Т. С. Олійник також вказує: «попри те, що антропоніми позначають назви людей, ми маємо справу з різними категоріями імен, що пояснюється історією культури, особливостями психології людей, традиціями тощо» [3, с. 8].

Антропоніми можуть бути індивідуальними і груповими. Індивідуальні виділяють особу з колективу, групові надаються колективам, що виокремлюються на основі певних ознак. Залежно від традицій, пов'язаних з іменуванням особи у різних народів, існують різні ономастичні системи. Так, в англійській культурі особисті імена зазвичай включають ім'я, друге ім'я і прізвище (наприклад, *John Henry Bonham*) [4, с. 130]. В українській лінгвокультурі особисті імена зазвичай включають прізвища, імена та імена по-батькові (наприклад, *Марченко Іван Васильович*).

Антропонімічні одиниці вивчає антропоніміка (від грецьк. *άνθρωπος* – людина та *ὄνομα* – ім'я), яка стала окремою галуззю мовознавства у 70-ті рр. XX століття. Антропоніміка займається також вивченням походження, еволюції, закономірностей творення, використання та функціонування антропонімів [2, с. 30].

Таким чином, антропоніми є видами власних назв, за допомогою яких здійснюється позначення та ідентифікування людини або групи людей. Антропоніми поділяються на особисті імена, прізвища, патроніми, андроніми, мононіми, прізвиська, псевдоніми, нікнейми. Антропонімічні, як і будь-які інші власні назви, надаються індивідуально; об'єкти, ідентифіковані за допомогою власних імен, є завжди чітко визначеними; власні імена не пов'язані з поняттям. На відміну від інших онімів, антропоніми є засобами індивідуального позначення людини, чоловіка, жінки або групи людей. Вказані власні назви, їх походження, творення, використання, вивчаються антропонімікою.

Література

1. Березна М. В. Тринадцять етапів перекладу власних назв та імен. *Вісник СумДУ. Серія «Філологія»*. 2007. № 1. С. 62–67.
2. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
3. Олійник Т. С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові : автореф. дис. ...

канд. філол. наук: 10.02.04 / КНУ ім. Тараса Шевченка. К., 2001. 21 с.

4. Педан М. С. Особливості перекладу власних назв у художніх творах. *Вісник ОДУ*. № 6, 2002. С. 129–136.

УДК 821.111–1.09:78–1(092)

Рінцло О. І.,

студент,

Дрогобицький державний педагогічний університет
ім. Івана Франка

Сирько І. М.,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент

кафедри практики англійської мови та методики її навчання,

Дрогобицький державний педагогічний університет
ім. Івана Франка

ЖАНР РОМАНТИЧНОЇ ПІСНІ У ТВОРЧОСТІ Т. МУРА

Народно-фольклорну течію англійського романтизму найяскравіше репрезентує жанр літературної пісні. Знаковими постатями у розробці цього жанру у стилі народної пісні стали романтики С. Кольрідж, В. Вордсворт, Т. Мур, Дж. Байрон, Дж. Клер.

Серед названих митців слід передусім виокремити постать ірландського поета Томаса Мура, чия творчість дає змогу простежити жанрові різновиди романтичних пісень, виявити тематичні домінанти й способи їх поетичної реалізації.

Поет-романтик часто дає друге пісенне життя давнім баладам, легендам, переказам і повір'ям, зберігаючи повністю або частково їхні сюжети [2]. Наприклад, в основі його пісні «Rich and Rare were the Gems She Wore» лежить ірландська легенда про часи правління короля Брайана. Твір «By That Lake, Whose Gloomy Shore» є пісенним переказом фрагменту легенди про Святого Кевіна, а зміст «The Legacy» змальовує давньоірландський звичай про те, що в кожній оселі з великою шанованістю приймають того гостя, який вправно грає на арфі.

Освоюючи художньо-образний потенціал народної пісні, поет-романтик намагається якнайточніше передати або ж стилізувати відповідний ритмічний малюнок і використовував при цьому характерні фольклорні засоби. Як наслідок, досить часто його твори сприймаються як зразки народнопісенної творчості. Підтвердженням такої тенденції є мелодія «Those Evening Bells», що вже всередині XIX ст. здобула надзвичайну популярність.